

ZABAYNA KNJIŽNICA
MATICE HRVATSKE:

SVEZAK CCLVI.—CCLVII.

ALAUPOVIĆ:

PROBRANE PJESME.

ZAGREB.

TISAK K. ALBRECHTA (JOS. WITTASEK)

1902.

TUGOMIR ALAUPOVIĆ.

PROBRANE PJESME

(OD 1891.—1901.)

ZAGREB.

NAKLADA „MATICE HRVATSKE“.

1902.

Na padu Plive.

Sto šumiš tako žalostivim šumom,
Davnine davne knjigo otvorena,
Gdje motrim jadan zamaglenim umom
Svu povjesnicu gorkih uspomena?
Pod zidinama kraljevskoga grada
U ponor mirno sipaš kaplje sitne,
Kô mrki usud, što no svijetom vlada,
Vršeći samo sude nedohitne.
Nit haješ, što se duga prelijeva
U raznoj boji o sunčanom žaru;
Nit oko stranca što u milju sijeva,
Tvom zamjernomu diveći se čaru.
Srebrropjeni tek katkad talas drhtne,
Kô srce, kad ga mori grižnja crva;
Uskipi bijesom, pa se o vrljetne
Razkrhav stijene u dubljinu shrva.
Zar i njegov mōrê tajne uspomene
Te ne će tih u ponoru da drijema?
Ta kuda god ti pogled oka krene,
Prošastih ljeta sve je slika nijema.
Tu sivi bedem mršti crno čelo,
Kô junak, kad mu slava već ne cvjeta,

Prkòsit nebu hotio bi smjelo,
Al podgrizò ga zub prošastih ljeta.

No iz bedema tamnog izniknula,
Pa skriva kamen razbujala lijeska:
Pa iz života skrhana i trula
Nov život opet, nova sreća bljeska.

Tu gore gledaj strašne uspomene,
Na mjesecini sklize se polako,
Oko nje prše nekajane sjene,
A pod njom puca ponor kao pakò.

Al iz te krvi za dom proljevene
Probujali su novi naraštaji,
Tek lahor kada tanke grane krene,
Još misliš: šume mučenički vaji.

Svjedokom prošlim sve je mjesto ovo,
I strmo stijenje, i te kršne hridi,
Sva okolina povjesničko slovo,
Što um ga tekar kò proz maglu vidi.

Oj, klekni zato, hrvatski mi sine,
Na stečevinu hrvatskih djedova,
Nek zakletva se pod nebesa vine,
A u tlo tisni stotinu cjelova!

Jer to amanet tvoj je dragocjeni,
Tu nekoć kralji kraljevali tvoji;
Amanet to je krvlju orošeni,
Oj, za njegov živi, umri, nade goji!

1888.

Sudjeno je . . .

I.

Na oblačku istočnome
Prvi zorin stidak pliva;
Na dušek u svilenome
Zlato Ajka sanak sniva.

Kò angjelak u svom raj u
Tih jutarnji sanak spava,
A oko nje tihu igru
Tihi lahor poigrava.

U neredu dražesnome
Rasplele se bujne vlasi;
Blažen stidak djevičanski
Rumeno joj lice krasi.

Bijele ruke prekrštene
Snježane joj grudi kriju,
Kò dva lijera o proljeti,
Kad o tihom jutru sniju.

Na oblačku istočnome
Prvi zorin stidak pliva;
Na dušek u svilenome
Zlato Ajka sanak sniva

Koban sanak duh joj mori:
Sad koraljna drhtnu usta,
Plane lice, — a za časak
Razlije se pustoš pusta.

Vedrim čelom polagano
Navlači se crna tama,

Pa se miješa sa crninom
Crne noći — crnog prama.

Kao ranče, kada sniva
U naručju majke mile,
A oko njeg sudjenice
Sakupe se gorske vile:

Malo čedo slutnju sluteć
Sad uzdrhti nježnim tijelom,
Sad pogleda, sad se skriva
U naručju majke vrelom.

Na oku joj u prozračju
Alem kamen kô zablista.
Odgoneni: Il je alem,
Il je suza vrela, čista?

Tiho rujna zora rudi,
Tiho Ajka sanak spava,
A oko nje tihu igru
Tihi lahor poigrava.

II.

Sarajevom ljudstvo brižno
Kao silna vojska grne,
Toke ječe, sablje zveče,
Da u grudi srce tne.

Gledaj eno momka čila,
Gdje sokakom jelen žuri,
Ljut mu handžar za pojasom,
A na pleću kaftan suri.

Da ti oko prodrijet može
Praskozornu gustu tamu,
Vidio bi mlado lice
U osvetnom, bijesnom plamu!

U krvavi boj se sprema,
A sad hrli svome zlatu,
Da junačke, snažne ruke
O labudjem svije vratu. —

Tanka alka od srebra zazveknu,
A kroz tamu sjajno svjetlo sjeknu:
Zlato Ajka izmedj šarna cvijeća,
Divna slika divna pramaljeća.

Sitan cvijetak cvijetku
Nježnu glavu savi,
Kô da hoće nešto
Da mu tajno javi.

Zar i cvijetak sitni
Kobna slutnja mori,
Da na žarkom suncu
Sutra ne izgori?

S tajne priče svaki cvijetak dršće, —
Šta sve sudba okrutnica stvara!
Istom pusti, šarno da raspupa,
Bijes šalje, bijesom ga hara,
Vjetrovima svud mu lišće hita, —
Dršće cvijeće . . . Zlato Ajka pita:

— „Što te crna nojca nosi
Pod moj pendžer tako kasno?
Sve se bojim: bit će nešto,
Što mi srce zbori jasno.

Šta ta buka, šta ta vika,
Čemu rzaj konja vitih?
Pa i tebi mjesto ruže
Oštri handžar grudi kiti!

U žarko ti oko gledam,
Iz njega me slutnja bije;

Kaži, dragi, što se strašno
U tvom oku tajno krije?“

— „Zveke, vike i handžara
Ne plaši se, zlato moje:
Oružje je za junaka,
Za junaka kovano je.

Zašto da ti slutnja crna,
Grize srce, mori grudi?
Od vijeka jednaki smo,
Ostajemo vazda ljudi.

Sudbine smo nepoznate
Vječna igra, vječna šala;
Iz srdaca ljudskih vazda
Bijes i ljubav izvirala.

Da te ljubim, — sudjeno mi,
I bjesnit mi sudba daje,
Puštajući, da nam tuđjin
Naše rodne gazi kraje.“ —

Junak drhtnu, junak planu
U osvetnom, gnjevnom jaru,
A ruka mu i nehote
Našla se je na handžaru.

— „Knez Eugen sa silnom vojskom kreće,
Bosnu hara, gradove joj plijeni,
Garišta su kuće i selišta,
A s krvi se hladna Bosna pjeni.

Sunca nosi potlačenoj raji!
Al ne, raja da je u slobodi,
Već kô izmet bez volje i misli
Da nevidom gorem ropstvu vodi.

Sunca nosi potlačenoj raji,
Rad bi s oka obrisat joj suze:
Da se guši čemerom bez suza,
Kad u zlatne okuje ju uze.

Sutra, zlato, gorjeti će plamom
Tvoj dom i moj, cijelo Sarajevo,
Čujem topot ljutih konjanika,
Vražji pocik čujem glasno evo!

Ti da budeš sinja robinjica
Tuđjoj misli, da te svijetom vodi?
Ti da kukaš, moje milovanje,
U toj zlatnoj, čemernoj slobodi?

Ne, ne, zlato!“ — planu junak
U ljubavnom, čistom žaru,
A ruka mu i nehote
Našla se je na handžaru.

Gradom ljudstvo sve to jače
Kao silna vojska grne;
Iščežnuo junak mladi,
Cvijeće dršće . . . Ajka trne

III.

Čisto nebo, Bože dobri,
Kô djetinji sanak vedri,
Jedva koji da oblačak
Kao bijeli labud jedri.

Medju cvijećem nijema, brižna
Sjedi Ajka, milo lane,
Pa i cvijeće kô od straha
Ne će vjetar ni da gane.

Oko dragog misli lete,
Što se za dom, za nju bije;
Budna Ajka opet s nova
Preksinoćnji sanak snije.

Gjulistan je, pun je ruža, —
U njem draga s dragim sjedi;

On joj čudne priče baja,
Sanljivo ga ona gleda.

Na jedan put, ne zna kako, --
Nadvila se gusta tama:
Nesta dragog u nevidu,
Osta djeva, osta sama.

Drhtnu Ajka, drhtnu cvijeće:
Tko će šarno zaljevati,
Prije zore, prije rose
Tko će sitnom hrane dati?

Na grudi joj glava pala,
Budna Ajka sanak snije,
Bezazleni vjetrić tiho
Crnu kosu zrakom vije. —

Srebren-alka tanko zveknu,
U dvor mlado momče banu,
Zavijenu nosi ruku,
Al pod srcem težu ranu.

Hiti k bábu zlatne Ajke,
Bol ga prati, tjera sila:
Nosi junak i ranjenik
Oporuku od Tahvila.

„Tahvil mrtav!“ ču još Ajka,
Tahvil mrtav! Bože, jao!
Niti riječi ne ču više,
Na oči joj sumrak pao.

Bôno junak starcu priča
O junačkom razbojištu,
Gdje junaci za budućnost
Neumrlu slavu ištu:

— „Sklonulo se sunce bilo
Za vrhunce i za gore;
Odjekivô gromor bojni
Kô valovljem bijesno more.

Jače lava Tahvil srtô:
Pobjeda je s naše strane,
Satrli smo crna vraga,
Satrli smo dindušmane.

Kô iz vedra neba munja
Puče puška zlokobnica
I ukide za vijek
Mog Tahvila zemlji s lica.

Crnoj travi junak klonu,
Baš kad prvi sumrak pao,
Pa mi tiho zadnju svoju
Oporuku šaputao:

— „Devet ljeta nek mi Ajka
Poharano ruho nosi,
Ali nikad da mi suzom
Hladni mezar ne orosi!

Devet ljeta nek mi Ajka
Pije čašu gorka jada, —
Desetoga neka ljeta
Traži srcu druga mlada

Eno sunce zapalo je —
S njim i moje živovanje!
Pozdravi mi rod i braću,
Moje slatko spominjanje!“

Kada prva zvijezda zasja,
Tahvil mi se na grud svinu;
Šapćuć zadnju oporuku
Tri put dahnu, pa preminu.“ —

Zape junak. Obojici
Suza lice orosila,
A u suzi zrcali se
Oporuka od Tahvila.

IV.

Leti vrijeme kako kome,
Ajka spore broji dane,
Čekajući, dok deseto
Veselo joj ljeto svane.

Devet ljeta crnih, kobnih
I bez smiješka, i bez suze,
Al nit boli, niti vrijeme
Ajki čara ne oduze.

Po licu joj bljedjanome
Kô od boli veo pliva;
Crno oko kao bajka
Ukočena, a sanljiva.

Na oblačku istočnome
Prvi zorin stidak pliva:
Kô pred devet ljeta isto
Budna Ajka sanak sniva.

Tiho rudi zora rujna,
U Ajkine oči gleda,
Pa se čudi, pa se pita:
Što je Ajka tako blijeda?

Devet ljeta s kosom njenom
Isprepliće zlato svoje;
Devet ljeta dan za danom
Nepovratno proteklo je:

Al joj usne jošte nikad
Tihi smiješak ne dodirnu;
I bez suze i bez smiješka
Gledala ju tihu i mirnu.

Pa se pita zora rujna:
Što se smirit Ajka ne će?

Iz krvi je Tahvilove
Već odavno niklo cvijeće . . .

Gleda Ajka, gleda nijemo,
Bol joj ljuta srce para;
Oko svraća zori rujnoj,
Pa joj tiho progovara:

— Rujna zoro, posestrimo,
Devet ljeta proteklo je,
Od kad gledam svako jutro
Tvoje lice, čare tvoje.

Rudjela si sto put ljepša
I zlatnija nego sáde,
Ali nikad rujem svojim
Ne ublaži moje jade.
Jutros mi se mila javljaš,
Ne spazih te nikad taku;
Prvi puta sjaja daješ
Duše moje crnom mraku.
Devet ljeta gledala si
Tužnu Ajku poharanu;
Al kićenoj Ajki sada
Desetoga ljeta svanu.

Jedva sam te iščekala,
Izgledala lice tvoje,
Jer mi nosiš sretan danak, —
Zar ne vidiš prosee moje?

Spremni svati, konji bijesni,
Evo srcu druga mila!
Izvršena, ispunjena
Oporuka mog Tahvila . . .

Gledaj neve, — veo nosi,
Prekrit će mi sada lice! —

Ajka skoči, osmjehnu se
I koraknu nehotice
Hrli mlada kitnoj nevi,
S uzdahom je cvijeće prati,
A zorica suhim zlatom
Zaručnicu Ajku zlati.

Kitna neva — voda hladna,
Talasi joj — spremni svati . . .
Hrli Ajka, — dršće zora,
S uzdahom je cvijeće prati.
Zapjeni se voda hladna,
Otvori joj dvore svoje, —
A valovlje šaputalo:
Sudjeno je, sudjeno je! . . .

1892.

Materine suze.

Po narodnom pričanju.

seocu zabitnome
Živjela je žena jedna
Ostavljena od sveg svieta
Kukavica crna, bijedna.
Znojem lica hranila se
I jedinca milog sina,
On joj bio sva utjeha,
Sve raskošje, rajevina.
Bujô sinak uz majčicu

Poput jedrog poljskog cvijeta,
Sretnoj majci puna nade
Brzo tekla spora ljeta.

Ima neka grozna sila,
Što nikada gledat ne će,
Da se smrtnik na tom svijetu
Naužije prave sreće.

Jedno jutro budit sinka
Rano došla majka bijedna,
U postelji ogrlila
Svog jedinca mrtva, ledna.

Rano zorom, u noć kasno
Uz jedinca majka bila,
Prije rose suzom gorkom
Grobni humak orosila.

Satrvena tugom, boli,
Ostavljena od sveg svijeta,
Sadila je sitno cvijeće
Lednim stanom svog djeteta.

Svako sjeme suzom gorkom
Ponajprije okvasila,
Pa u suzu sjeme sitno
Tužna žena zasadila.

* * *

Bilo jednom u noć kasno,
Žarko sunce davno sjelo,
Na grob hladni svog jedinca
Pritisnula majka čelo.

Sama sobom stara zbori,
Kô da mrtvog pita sina:
— Je l' ti, sinko, zemlja teška,
Je l' ti tvrda posteljina?

Je li ti hladno, rano moja,
Bez majčina naručaja?
Plašiš li se samcat, diko,
Usred ovog pustog kraja? —

Sama sobom stara zbori,
Crnu zemlju suzom topi,
Dok joj sanak tiho, lako
Teške oči ne zaklopi.

U snu gleda čudno čudo:
Krasna četa mladih lica
U bjelini s liljanima
Svaki sjajan kô danica.

A na kraju — jao, Bože!
Te dražesne rajske čete
Gleda majka, — ne vjeruje,
Jest, — ta to je njeno dijete!

Dršće tužno golo, boso,
Na glavu mu uvoj trna,
A u ruci uvenuloj
Posudica tamna, crna.

— Gledaj, majko, tebe radi
Ni u grobu nemam mira,
Posuda je tvojih suza
Puna evo poput vira.

Svaku suzu morao sam
Sabirati, majko mila,
Štono si ih na mom grobu
I dan i noć tužna lila.

Moli, majko, i pregori,
Štograd trpiš na tom svijetu;
Utri suze, ako hoćeš.
Da u rajsku stupim čet. —

Od to doba majka stara
Gorke suze utišala
I na grobu sinka mila
Molitvice k nebu slala.

Bilo opet u noć kasno,
Zemljom sjala mjesečina,
Tihi sanak usnu majka
Za jedinog moleć sina.

U snu gleda divno čudo,
Gleda rajsku čet. istu,
A u čet. dijete svoje
U haljetku krasnu, čistu.

U oku mu tračak neba
Ljuti prijedor zasadio,
Pa srećicom suzu topi,
Što je bolom skamenio.

Ali sutra u večerje
Staru majku zakopali
I uz sina preplakanog
Počinak joj vječni dali.

1892.

Tudjinke.

I.

jetrić miris poljem nosi,
Pretače se u noć dan;
Sumrak pada, rosa rosi,
Da po meku sklizi san.

Slavuj pjesmom luge gluši,
Pjeva svojoj milenoj,
A o mojoj bônoj duši
Razbija se sjetan poj.

Kad bi ona samo znala,
Sreća moja, život moj,
Suzica bi zatreptala
Na vilinskom licu njoj!

Pjevaj, pjevaj, ptico sretna,
Uza te je draga, lug:
Domovina moja cvjetna,
Moje milje — blagi jug.

II.

Letiš, golube bijeli,
Možda na topli jug?
Tamo ti ostao mili,
Sreću prirasô drug.

Tajna čežnja te goni,
Ljubav ti daje mah;
Tamnih, vrletnih gora
Nije te ni malo strah.

Deder, golube bijeli,
Živ ti sladjadi drug,
Ovaj uzdisaj bôni
Nosi na topli jug.

Kucni mi dragoj na prozor,
Rani kad sniva san,
Milo je zlato moje,
Kano proljetni dan.

Nemoj, golube bijeli,

Zlata se bojat mog,
Jer je kraljica ona
Carstva nevina tvog.

III.

Svanu rano pramaljeće,
Izniknulo sitno cvijeće,
Ljubičice prvi struk;
Istom zora istok rudi,
A danica danak budi,
Svud tajanstven grobni muk.

Probdio sam nojcu cijelu,
Dočekaô zoru bijelu,
Na oči mi ne će san;
U planinu podjoh rano,
Dok sunčani trak ne granô,
Da pozdravim rodjen dan.

Disalo je pramaljeće
Na mirisno sitno cvijeće,
A blistala rose kap;
Lahor kretô tanke grane,
Treperio na sve strane
Šarnih boja skladan slap.

Oko mi se otimalo,
Ali cvijeće šaputalo
Kroz vjetrića tihi zuj:
— Ti si tudjin, mi smo tudi,
Da kitimo svojim grudi,
Za tudjina nismo tuj . . .

— Oj, oprostî, cvijete mali,
Na um su mi danci pali,

Kad sam brao cvijetke mlad.
Mišljah, da sam u proljeću,
Ovjenčavô kad sam sreću,
Dragoj brao cvijeće rad.

Čemu bih te nježno brao?
Nemam nikog, kom bih dao,
Na jugu mi sreća sva.
Rasti, miri, cvijete sitni,
Budi svojim ures kitni,
Tugom ću se kitit ja!

O, da imam stručak cvijeta,
Il kamečak sa vrleta,
Domovino, visa tvog:
Suzama bih zaljevao,
Grlio bih, cjelivao,
Ures bio srea mog.

Neka svako svoje ljubi,
Nek za svoje život gubi,
Pa da na svom bude svoj:
Ti si, dome, sreća moja,
Vječni počim mog pokoja,
Tvoj do groba, vazda tvoj!

IV.

Sjajiš, sunašce drago,
Tako dražesno, milo;
Sipaš zlaćane zrake
Majci zemlji u krilo.

Sjajiš dražesno, milo,
Ali na jugu mome
Sto put ljepše se kažeš
Ti u veličju svome.

Ljepše uranit znadeš,
Divno. dražesno sunce;
Ljepše znadeš pozlatit
Naše gole vrhunce.

Sjaji, sunašce sreće
Svakom narodu redom:
Al ne daj, ni da rod moj
Hladnim smrzne se ledom.

*

Sjajiš, sunašce drago,
Tako dražesno, milo,
Možda dragoj mi sipaš
Zlatne zrake u krilo.

Draga vezak mi veze
Svilom i suhim zlatom,
Tvoja zraka leprši
Njenim vilinskim vratom.

Ti joj ljubavne priče
Pričaš istoka bajna;
Stidom ona se ruji
Kao zorica sjajna.

Ljupkaj zlato mi, sunce,
Čista ljubav mi draga,
S tvojih zlaćenih zraka
Ne će ostati ljaga!...

V.

Zar nikog živa nema,
Da sa mnom skupa pati;
Zar meni samo rodni
Zrak disat sudba krati?

Zar grijeh je zemlju ljubiti
I vjieran sin joj biti?
Cjelivat grijeh je majku,
Na njenu grud se sviti?

Grjehôta zar je biti,
Što predji slavni bili,
Amaneta se stidjet,
Za koji krv su lili?

O zašto u tuđjini
Ispijat čašu jeda,
Kad na svom domu možeš
Sabirat slatka meda?

— Na domu prosti ljudi
I sijelo guste noći,
A ovdje oplemenit
Tek um je pravo moći! —

Dâ, oplemenit zlobom,
Razorit ideale,
Što iz malèna grudi
Od majke usisale.

O znamo uzrok drugi,
„Al šuti“ — vele ljudi —
„I čuvaj domorodne
Nenatrunjene grudi.“ —

VI.

Budućnosti nam sudije zar misle,
Lagáno sveti da će stišat plam,
Što predji naši mačem rasplamtjeli
I sinovima ostavili nam?
Nek na kraj svijeta baci nas sudbina
Medj' divlje gore, orlovite stijene:

U srcu našem cvjetati će samo
Na domovinu milu uspomene.

I srce nek nam istrgnu iz grudi,
Tu zakopano nać će jedno tek:
Da do vijeka biti ćemo ono,
Što pradjedovi bili su nam vijek.

Nek sve nam krate, što se kratit može,
Al srce naše u našoj je vlasti;
Za domovinu, za hrvatko ime
Sve preziremo pustog svijeta časti.

Na razvalini minuloga slavlja
Svi s braćom složno dizat ćemo hram;
Na maću što nam pradjedovi stekli,
To mora opet vratiti se nam.

VII.

U polutama izmedj' sna i jave
Bez svijesti duša lebdjela mi mlada,
A iz daljine dopirali zvuci,
Kô sjetnu pjesmu nesretnik da sklada.
I zamirali zagonetni glasi,
Tek tanki kadgod odbio se val,
Romonio je, kô da staru priču
O ljudskoj bijedi priča angjeo mal.
Pa zatihnulo sve . . .

Nebesa vedra smrkôše se ljuto,
Oblačine se tmaste potjeraše;
Zatrepti zrak, zaurola vihar bijesno,
Unakrst munje modro zabljeskaše.
O, tko bi znao, čija djela crna
Na plaštu svome Vječni urezao,

Kroz tamni veo noći neprozirne
Što pronicavim okom promatrao . . .

I romon mora i valovja huk,
Oluje bijes i ranog jutra muk;
I tiha noć i sitnih zvijezda sjaj,
I vječne tmine nedogledni kraj,
I burno, strasno, — sjetno, neveselo:
Sve dušom mojom gonetno se plelo.

A tko je to u rane zore cik?
Zar angjeo s neba, il vilinski lik?

Moguće je li? Što! . . .
O, divna dušo, ti si to!

Da, ti si, poznam svaku certu lica,
Da, ti si moja sreća, uzdanica.

Za kosom mjesec vitorog ti blista,
Na čelu zvijezda sja;

O, sva si lijepa, uzorna i čista,
O, sva si krasna, sva!

Al što si došla, što te goni amo?
O bježi, dušo, rodnom domu svom:
Povenuti će mirisni liljani,

Ugasnuti će zvijezda s mjesecom . . .

Pa bježi samo iz tog mora zala,
Gdje djevičanski ne štedi se cvijet:

O, bježi, dušo, našem zavičajju,
Drugačiji je kod nas ipak svijet.

1892.

Na Plešivicu.

agano drhtô zrak nad Samoborom
U čistom srebru nevidjena dana, —
„Na Plešivicu!“ — prošaptala ona, —
Krasotom božjeg sunca razigrana.

„Na Plešivicu!“ — odazva se društvo,
A ja sam čeznô, s plavetne visine
U kolu braće, nevinog angjelka,
Da oko bacim širom domovine.

Daleko bijah rodnom zavičajju,
Al medju svojim', bolje neg na svomu.
Prijaznost s vedrih čitao sam lica,
Kô rijetko kada na očinskom domu . . .

Za gorom divne nizale se gore,
A lišće sjalo o sunčanom zlatu;
Po prodolici nizala se sela
Kô sitan biser o gojenom vratu.

O, zagrliti da sam mogô samo
Te svijetle slike i te divne kraje,
I sitnog crva, što mi domom plazi,
I sunce, što mi rodu milo sjaje!

Pomutilo bi katkad mi se čelo,
Jer prošlost naša spomena je bôna, —
Al sjetne misli — često tako slatke —
Raspršila je žarkim okom ona . . .

Nad gorom vazduh sanljivo je drhtô,
A zapadu se nagiñjalo sunce,
Kad znojna čela s željom ispunjenom
Na ponajviše stupismo vrhunce.

Kô očarani silom zagonetnom

Svi stasmo puni lasti i milina,
A s usta šapat drhtavo se krao:
O, divna li je naša domovina! —
Tu dolje Jaska, tamo u daljini
U sivom mračku Karlovac je drijemô,
S tog pogleda mi grud se skamenila,
Taj krvni spomen gledao sam nijemo.
Iz bratske krvi iznikô je nekad.
Na bratskim glavam' zidovi mu sviti, —
Da čuva svoje? Ne! Da tudjem skotu
I mekim dušam zaledje da štiti!
A tamo dolje za planinom sivom
Moj zavičaj je, moja Bosna mila: —
O, hoće li se ispuniti nada,
U duši mojoj što se tajno krila?
Iz crnih misli trgnula me pjesma,
Što modrim visom milo uzdržtala,
U kolu braće, nevinog angjelka,
Od slasti mi se prsa rastapala.
Tu hrvatska se duša razgalila
U veličaju svome vasiona.
A alem-kamen u veselja kruni
Angjelak nježni — to je bila ona
Kô mramor-ploča tvrda, neslomljiva
Taj dan u duši bit će mi duboko:
Visina modra, kolo prijatelja
I ono nježno, golubinje oko.
A želje moje? — Otrgnutih krila
Zar k nebu sokô vinuti se može?
Tek uzdah, što mi često grudi dirne,
Taj uzdisaj mi bar olakšaj, Bože! . . .

1893.

Moj angjele, tiho ljetu!

Kad prirodom opet bajno
Nebesa se smiješe vedra;
Puna čežnje, puna nade
Ljubavnička trepte njedra.
Mnogo oko s molbom tihom
O svodište zape sveto,
Kud će moje? Što da molim?
Moj angjele, tiho ljetu!

Blago večje, lahor blagi
Znoj s umorna skida čela:
Četa zlatna sitnih zvijezda
U kolo se hvata smjela
Svako za svoj ures pita
Sitne zvijezde, nebo sveto:
Zar da i ja za svoj pitam?
Moj angjele, tiho ljetu!

Mali slavulj pjesmu poje
U svom lugu, u slobodi:
Sretna duša pjesmu sluša,
U slobodi pjesma godi.
Od pjesmice slobodarke
Drhti vragu srce kletu . . .
Moj angjele, tiho ljetu!

Proljeće se zemlji smiješi,
Iza sna je narav čila!
Nek uživa, komu sreća
Sanak s drijemnog oka snila.
Kod nas, dušo, zima ljuta,
Tvrđim sankom oko speto,

Ma ni traga pramaljeću ..

Moj angjele, tiho ljetu!

Bez života i mirisa

Povenulo leži cvijeće.

Da, da! Jednom cvjetalo je ...

Ljudske sudbe, ljudske sreće!

Uskrsnut će zar na život

I procvjetat listom sve to?

Zar se nadaš pramaljeću?

Moj angjele, tiho ljetu!

Jednom samo ruža cvate,

Jednom cvate, pa opane;

Jednom samo leptir sitni

Cvijetku svomu ljubav da'ne

Jedan put se živi samo,

To je zakon, pravo sveto.

Pamti dobro: jednom samo ...

Moj angjele, tiho ljetu!

Znam: procvjetat da će ruže

Možda ljepše, nego lane;

Pramaljeće u naravi

Sto put ljepše možda grane.

I na zemlji možda nikne

Pokoljenje čisto, sveto:

Naša proljet nikad više ...

Moj angjele, tiho ljetu!

1893.

U spomen gospodjici S. Z.

roz raskošje tihog pramaljeća,

Stidnim rujem zore ovjenčana,

Putuj smjelo, kô kraljica cvijeća,

Mekim putem mladjanih ti dana.

Gledaj sunce, kako milo sjaje,

Kako istok žarkim zlatom rubi;

Slušaj šapat, slušaj uzdisaje,

Kad se oblak s modrim visom ljubi.

Pa nek vedra duša ti se vije

Iznad željâ svagdanjega svijeta:

Mutnom oku, što se prahom vere,

I najtanja svijetla zraka smeta.

Sav ti život zlatnom knjigom budi,

Strast nijedna da je ne išara,

Pa nek oko zavidno se trudi,

Tvog vilinskog ne okalja čara. —

Putuj mirno, kô kraljica cvijeća,

Srijedom vala uzburkana mora;

Zavidja ti raskoš pramaljeća

I sestrice na uranku zora.

A kad srce čudan uzdah dirne,

Kad oblije rumen lica mlada;

Kad ti oko golubinjje zirne

Puno čežnje, neslućenih nada:

Otkrij srce srcu, što te voli,

Budi kruna sanljivih mu dana;

Neizvjestnost odveć ljuto boli,

Pritajana najgora je rana.

1894.

Sjeni očevoj.

hladu vječnih sjena zaboravi
Već snivaš dugo, zasićen života;
A čedom tvojim kô trstikom tankom
Sudbina ljuta bez milosti mota.

Iz tudjeg kraja, kao cvijetak sveli,
Moj duh tvoj humak suhim okom gleda,
Ah, mnogo srce, misô plemenita
U zemlji sniva ispod krutog leda! —

U noći mrtvih, kad uz križe tamne
Plamećak svijećâ budi uspomene:
Prosuži l' tkogod hladnu ti na grobu,
Da vrućim dahom mrtvu travku krene?

Ja plakat ne ću, jer se bojim ljuto,
Da suza moja nije prehinjena! —
Sa čežnje tajne mrtav drijem me hvata, —
A ti si tu? Ne, — tvoja blijeda sjena! —

Primakni mi se i dotakni čela,
U ognju plamte srcu mi nutrine;
Izgorio bih, samo jedan tračak
Da s mene milom narodu mi sine!

A ti me motriš tako zabrinuto,
Budućnost moja zar ti jasna crna?
Tko puže prahom kô šarena zmija,
Nek strepi samo sa svakoga trna! . . .

Sad znadem, pojnim. Gledao si, je li,
Gdje dva se svijeta u krst križat stala?
Mišljasmô: eto sreće! — Dâ, sad smrtno
Raskrvarena nekad rana mala.

Pa živo pamtim tvoje opomene,

U bônoj jednom što mi šapnu tugi,
A ne ću reći, — davno se ne zbori,
Što srce hoće, no što žele drugi.

A ti mi prosti, što me svijet novi
I novi ljudi sjajem zavarali;
Zaplovio sam, — al mi čamac slabi
Zanesli silni predaleko vali.

Kô leptir sitni slabašnjem krilom
Za srećom podjoh u perivoj cvjetan,
I nagradjen sam, — to mi srce znade,
Ja plačem često, — suviše sam sretan!

Al grizem bol, — ne ostavljaj me, oče,
Tvoj duh nad mojim neka vazda bdije:
Poštena čela da pred vječnost stupim,
Na grobu kletva da mi ne proklijê! . . .

O, mašto pusta, život mog života
U hladnom humak krije zagrljaju,
A bôna duša k tomu humku leti
I dalekomu milom zavičajju. —

1894.

Ladjareva pjesma.

(Komadić.)

ja nekad mlad sam bio,
Grijala mi ljubav grud;
Njeno oko kô jezerce
Blažilo mi dnevni trud.

Pjevô sam joj svako večê,
Sijekuć veslom gorski val;

Za njom duša čeznula mi,
Kô za rosom stručak mal.

I već snivah — ludo dijete! —
Novu sreću doma svog:
Jadan čovjek snove snuje,
A budućnost kroji Bog.

Ljubila mi drugog draga,
Bio momak stasit, mlad;
A ja šuti, pa se guši,
Da ne vidi svijet taj jad.

Živjeli su kô dva ptića,
Srećom cvao tih im dom,
Ali i ja sretan bijah
Sam na pustom stanu svom.

Jedne noći — jao, rano! —
Hujô vjetar kao lud,
Svezao sam kraju ladju,
Na pôd goli stisnô grud.

Kroz cik bure kô da začuh
Sa jezera ljudski glas: —
Ah, ta vrazi to se smiju,
Budi s nama Bog i Spas!

No mi sutra pokopasmo
Nesudjenoj vojna mila,
A i moja suza gorka
Grobni hum mu orosila . . .

Malo za tim tuga ljuta
I njoj skrši život mlad, —
Ja i moja ladja njenu
Sad hranimo siročad . . .

1894.

Uskrs.

Fz ogrljaja zime ljute
Na nov se život sunce radja,
Pa plovi tiho kao zlatna
Iz davnih dana bajna ladja.
A žarki traci dršću stidno
Uz novu snagu i čeznuće,
Cjelivanjem bi rada cvijeću
Najavit skoro uskrsnuće.

Sa obumrlog zemlje skuta
Za život što je, milo sjaje,
Pa stručak plavi nježnom drugu
Strahote zimskog sanko baje.
Kroz šapat vjetra dah božanski
Po naravi se lije vruće,
A cijela zemlja u sklad jedan
S nebesa moli uskrsnuće.

Na cvjetnom krilu pramaljeća
U rajski kraj mi leti duša,
Ta malo zemlja slasti ima! . . .
Nebesku rad bi sad da kuša.
No visi nisu to, što mašta
Zemaljskog stvora nisko baja;
Modrine, smrtnom oku zlatne,
Sve trepte s ljudskih uzdisaja.

Ja poznam želje, — no ni jednog
Svog roda ne čuh uzdisaja!
Zar blaženo mi narod žive
U zagrljaju zemnog raja?
Il stisnula ga kao more

Oda svih strana magla gusta,
Pa nije kadra da se vine
Sa uzdisajem želja pusta? —

Svi očajnički idu vaji
Pred prijestô Boga milosrdja,
A milost prosi slaba duša,
A milost moli sinja rdja . . .
Jer nisu naši predjji znali
Gorčine srca, suze vruće:
Al crna krv im pravdu ište,
A pravda jamči uskrsnuće. —

U naravi se proljet budi,
Životom novim diše cvijeće;
Nek cvate nježno, — nikad više
Procvjetat starim cvatom ne će!
Nek cvate nježno! Ah, kolikim
Bog pamet daje, srce vruće,
Al malovjerni nikad svoje
Ne proslaviše uskrsnuće.

Uzvini mi se, rode mili!
Po kalu gadna gmiže zmija;
A gledaj crva, kako sitan
Pred dušmanom se gnjevan svija . . .
Nek milost mole slabe duše:
Ti s pregorima radi vruće,
Djedovâ krvca pravdu ište,
A pravda jamči uskrsnuće.

1894.

Laku noć.

Malog zvona tanki glasak
U tišini gluhoj mre;
Zašlo sunce, sumrak pao,
Muči narav, šuti sve.
Samo kretom utajanim
Stražu čuva višnja moć,
Sklapa mi se trudno oko,
Zvijezdo moja, laku noć!

Tajna pjesma ljudskih težnja
Uspava me svaki put;
Al i u snu srce dršće
Kô na vodi tanak prut.
Probudim se, — ruke širim:
Sad angjelak moj će doć . . .
Crne tmine ljuto tište,
Moj angele, laku noć! —

Ona zvijezda, što nad druge
Resi neba modri vis:
To je zvijezda zlata moga,
Slatkih nada živopis.
Duh joj leti — al gonenut
Skrovne tajne nije moć —
Žensko srce bezdan tamni,
Zlatna zvijezdo, laku noć!

Man'te me se, brižne sjene,
Ne plaš'te mi tihog sna!
Našim ranam krvavima
Tko li lijeka naći zna?
Boljeg dana porodjaju

Nadati se je li moć?
Sve se gušće mraci kupe . . .
Rodna zvijezdo, laku noć!

S Bogom sitne, zlatne luči,
Pitati mi nije mar:
Tko vas vodi tvrdim putem,
S čijeg čara vaš je žar?
Recite mi: Kad će vjesnik
Bolji dan nam javit doć?
Vi dršćete, — o, to boli . . .
Zlatne zvijezde, laku noć! —

1894.

Srce moje . . .

Srce moje — crkva mala
Bez raspela i oltara;
Raspaljena mladim žarom
Tanka svijeća već dogara.

U tišini goloj, pustoj,
Kud ne stupa ljudska noga,
Zapušteno, porušeno
Podnožje je hrama moga.

Tužna pjesma jadikovka
Puste kraje razgovara,
A o zidu potamnjelu
Čvrsto visi slika stara.

Roda moga povjest to je,
Bratskom krvlju naslikana,

Tamna lica blaženika
Još i sad su puna ranâ.

U noć kasno, kad mi dušu
Nemir stegne i čeznuće,
Pred tu sliku padam nice
Pa se molim tiho, vruće.

Jednostavna molitva je,
Što je šaljem višnjoj sili,
Vijekovi me, krvi žedni,
Tu molitvu naučili.

Ali nebo kamenito
Kô da molbe i ne čuje,
Jer sve dublje bratska zloba
Plemenit mi narod truje.

A ja molit prestat ne ću
Svijem žarom u grudima,
Znam, da jošte stare pravde
U nebeskom kraju ima.

1894.

Iz daljine.

Bromonu potočića
I u šaptu sitnog smilja
Slušam samo glasak sitni
Svoga zlata i omilja.

U modrome nebu gledam
Oči njene umiljate,
A u zlatu zvijezda sjajnih
Motrim njene kose zlate.

Kada narav u noć tiho
Zagonetne sklada strune,
Pa se tiho, polagano
Tajne pjesme u svijet rune, —
S šumom tajni šum se miješa,
Čudnovata pjesma to je:
A ja ipak razabirem
Iz tog šuma ime tvoje.
Uz tu pjesmu besvjestan sam,
Kô ranjenik sred bojišta,
Pa uz tisuć burnih misli
Ja ne mislim, zlato, ništa.

*

Što me pratiš, sjeno mila,
Poznajem vas, oči plave!
Zar vas nije strah pogleda
Očajničke teške glave?

Što me pratiš po tudjini,
Gdje mi srce izjedjeno,
Gdje i zadnji stručak nade
S tudjeg leda davno svenô?

Bježi, dušo! — pa sjajniju —
Tako krasna — zvijezdu prati,
A s daleka samo zadnje
Mom životu čase zlati.

Bježi, dušo! — Mog života
Primiće se konac kraju;
Uz pjesnika ne ćeš nikad
Željenom se vinut raju.

*

Nestat će me zemlji s lica,
Za grob mi se ne će znati,

A sunce će kô i do sad
Sa svog neba divno sjati.
Drhtati će mjesečina
vrh dola i vrh luga,
Sjetit će se makar tkogod
Mladih ljeta vjerna druga
Ti ćeš biti, zlato, sretna,
Proljetne ćeš trajat dane,
A opjevat pjesnik bolji
Tvoje čare obajane.

Ali svemu kraj će doći,
Što se rodi, — u grob pada;
Nestat će te, zlato moje,
Svenuti ćeš puna nadâ.

Pa će sadit možda tkogod
Tvojim humkom svježe cvijeće,
Al napokon zima ljuta
Zamijeni pramaljeće.

Zadnji spomen kad ti svene,
Još vrh grobnog tvoga hlada
Krilit će se pjesma moja,
No zaludu — kô i sada! —

*

Pogledajte mjesto sveto,
Gdje se krajči ljudska zloba;
Pogledajte u tišini
Hum do huma, grob do groba.

To je knjiga otvorena
Moga kratkog pramaljeća.
Koliko li leži pusta
Povenuta sitna cvijeća!

Pa kud godijer okom krenem

Po tišini mjesta tjih,
Vazda jedan humak vidim,
Što ga ne bi malo prije.

Dan za dan mi na srdašcu
Koji cvijetak naglo svene,
A kô more — krvi žedne,
Na razvali uspomene.

Ja sam vičan već odavna
Zaboravljat, pregarati, —
Teško onom, komu sreća
Nestašnica glavu zlati!

Al da jednog svježeg humka
Na tom pustom groblju nije!
Il se mora čaša jeda
Da izlije, da ispije?! —

Još nedavno rajski cvijetak
Svim životom tu je cvao,
A ja sam ga dahom duše
I dan i noć zaljevao.

Tudja ruka nasmiljena
Ustrže mi cvijetak mali,
Pa sad stojim mramorkome
Žiću svome na razvali.

Da bar imam suzu jednu,
Da zalijem humak svježi,
Zadnju žrtvu, gdje mi ljubav
Prvog žara mrtva leži.

Suze nemam, jer mi srce
Isparano, isušeno
A na život ne vraća se
Cvijetak, što je lani svenô. —

1894.

Zašto strepiš?

Zašto strepiš, zlato moje?
Što ti mladu dušu kini?

Zašto tvoje oko bajno
Sjetno bludi po daljini?

Zar sam tako strašna lika,
Zar sam tako loše ćudi,

Te se plašiš, golubice,
Svinuti se k mojoj grudi?

Nisam sašô s božjeg krila,
Neg sam tekar slabi čovjek;

A na zemlji dok nas ima,
Ostat ćemo isti dovijek.

Ljudsko srce ugarnica,
Ljut ga korov zarasio:

Ne bolujem samcat, zlato,
Bolestan je svijet cio.

Ti si žena, u tvom oku
Lijek prijeki mojih rana;

Ti mi budi, što je zora
U osvitku mlada dana.

Pa kad umor s briga danjih
Sjetom čelo naoblači:

Ti si žena, ti razvedri,
Blagim smiješkom čam ozračí.

Životna je borba teška,
Neprestana trzavica;

Koliko se s nje po kalu
Angjeoskih valja lica!

A da budem čelik srca

I u slasti, i na mucu,
Do tebe je sve to, zlato,
Sve u tvojoj leži ruci.
Pa ne strepi, željo moja,
Nisam tako loše čudi,
Da ti skršim polet mladi,
Da otrujem nježne grudi. —
Čuvat ću te kao rosu,
Što na sitnom blista cvijeću;
Struni li se, — u toj kaplji
I svoju sam satrô sreću.

1894.

Slavici.

Gledam živo . . .

Gledam živo sliku tvoju,
Čarobnice moja mala,
Gdje ju zraka žarkog sunca
Zlatnim tračkom obasjala.
Odmor traži na tvom licu
Kružeć cijelu vasionu:
Al zatrepti, pa je nesta —
S tvoga čara zlatna klonu.

*

Što je plavet modrog neba?
More suza s ljudskih vaja!

Tvoje oko bezazleno
Angjeoskog odsjev raja.
A ja padam pred tim rajem,
Skrušen molim, pun čeznuća;
Je li, zlato, da ti godi
Molitvica tiha i vruća? —

Ja sam opet . . .

Ja sam opet čedo malo
Razmaženo, raznježeno,
Od kada me milo gleda
Sunce moje — oko njeno.

Teška kletva roda moga
I na moje srce pala;
Koliko mi puta duša
S crne mržnje zadrhtala!

Sad bih svakog ogrlio,
Cijelom svijetu cjelov dao,
Pa bih onda od miline
Zapjevao, zaplakao.

Momu srcu otvara se
Nova staza, život novi:
Prolistali krasnim cvijetom
Razoreni moji snovi.

A u tome privoju
Šarolika posred cvijeća
Stoji tvoja divna slika
U raskoši pramaljeća.

Osjećaš li i ti, zlato,
Barem trunak nove sreće?

Godi li ti u tom vrtu,
Miri li ti sitno cvijeće?

Pogledaj me: raskoš neba
Tvoje mi je oko sneno;
Vidiš, da sam čedo malo
Razmaženo, ražnježeno.

Pričala mi . . .

Pričala mi majka moja
O nebeskom bajnom stanu,
Gdje no božje oko sjaje,
Gdje je osvit vječnom danu.

Tu su sitni angjelići
Prva slika s božjeg lica,
Udešuju rajskom kućom
Bajoslovnih sklad pjesmica.

Vazda proljet i vedrina,
Sitan biser, suho zlato,
A uza to nebesnika
Bajno oko umiljato.

Čeznula mi duša često
Za nebeskim divnim krajem,
S mlada srca kidao se
Uzdisaj za uzdisajem.

Ali sada i ja kušam
Nebesničkog milje dijelka,
Ta imadem tu na zemlji
Svoje zlato, svog angjelka.

1894.

Iz tišine.

dravo, sveta seoska tišino,
Kolijevko mladosti mi rane!

Zdravo, crna, gusta pomrčino,
I ti tamo, izgubljeno lane!

Zdravo, sitnih zvijezda milijuni,
Zdravo i vi, paćeničke duše;
Pogledajte: sve, što mašta zidje,
Teške zbilje s korijenom ruše.

Eno čeda na umoru mala,
Kao zjenu čuvala ga mati:
Al kroz blijed, kroz upalo oko
Čistim zlatom duša mu se zlati.

Teška staza na Golgotu vodi,
Ispod križa svijaju se ledja,
Smrtnim znojem kupaju se lica,
S besanice zatvara se vjedja.

Nosi, brate, nije ni daleko,
Dosta će te dočekati takih:
Lubanje im sjaju od ubjela,
Vjetrići ih ljubakaju laki.

Nosi teret, — ljuta bol je sveta,
Obijest puka ljudsko radovanje;
Bezbrizniku još je život crnji,
Sto put teže zgone svakidanje.

Bol je vatra besmrtnici duši,
Očišćena da se digne smjela,
Kada negve popucaju smrtne,
Lednim mrazom smrznu prsa vrela.

Ovio sam tešku glavu
Crnim velom zaboravi,
Pa bez misli i bez čuvstva
Na zelenoj ležim travi.

Nada mnom se nebo svilo,
Tisućom se zvijezde roje, —
Ja nit gledam, niti tražim
U tom moru zvijezde svoje.

Nestalo je, — smišlja valjda
Nesretniku drugom strave;
Bogu hvala, kad mi barem
Poštedjela ovo glave!

*

Čemu čuvstvo, čemu uzdah
Dahnu narav ljudskoj grudi?
Zar bez čuvstva, bez uzdaha
Ne bi ljudi bili ljudi?

Il se smiješ, vječna silo,
Teškoj boli očajnika?
Zar ti godi, kad sve tlapnje
Sakriješ mu iz vidika?

Il u boli ponajljućoj
Ima ipak nešto sladi?
Il nijesu tako crne
Teške tuge, teži jadi? —

Iz nesreće ove krila
Zar odsijeva tračak sreće;
Zar imade jošte čara
Razbacano lanjsko cvijeće? —

*

Bajna noći, tko bi reći znao,
Što si crna, a uza sve mila?

Tko li ikad čarobnost opisa,
Što iz tvoga izljevava se krila? —

Samorenu kolijevka si meka,
Očajniku željkovana luka;
Iz tvog mraka sile svesilnice
Materinska ovija nas ruka.

U tvom krilu plač i pjesma sniva,
Sretnik dijeli s nesretnikom sreću;
Ranjen sokô nada se visini,
Svela ruža ranom pramaljeću.

Bajna noći, gustoga ti mraka,
Ne patili uzdasi te ludi!
Daj u svome slatkom naručaju
Tiha mira izlomljenoj grudi!

Obnemogla s ljudskih želja duša
Neka vječnom pomrčinom bludi, —
A ti pjesmi ne čudi se bônoj,
Jadovanju navikli su ljudi! —

*

Naokolo pustoš nijema,
Nigdje vjetra, list da gane,
Čut bi mogô, kako cvijetak
Bujno cvate, naglo sa'ne.

Tajnom diše narav cijela,
Kô zapušten božji hram:
U pustoši ovoj éutim,
Da nijesam sasvim sam.
Čudan žamor, kao glasak
Bajne žice drevnih dana — — —
Zar uzdiše cvijetak sitni
Sa propada ljutih rana?
Il je odjek želja tamnih,

Što ih žedno srce sanja,
Kad ni u snu narav nema
S čedom svojim smilovanja?!

Ili duše blaženika
Svjetska želja k nama prati?
I njima se zar još hoće
Uzdisati, osjećati!

Zar bez ljudskih osjećaja
Ni duh nema slasti prave;
Zar su boli smrtnog stvora
Alem-kamen vječne slave?

Taj mi žamor, lane, godi
Kao tvoga oka plam,
U pustoši kada ćutim,
Da nijesam sasvim sam.

*

Ne gledam vas, sitne zvijezde,
Kao divno čudo neko;
Sjajite se, — jer ste ljudskom
Oku predaleko.

Ne pitam vas za stanare,
Kakove su ćudi;
Bili ovdje, ili gore,
Mi smo ljudi vazda ljudi.

Nit se sramim sa neznanja,
Nisam mudrih knjiga pisô!
Moju dušu ljuto mori
Jedna samo teška misô.

Otrovnica zašto voćka
Ljudskome je oku sladja?
Zašto prezir ljubav jača,
Zašto ljubav prezir radja? —

Šute zvijezde, — tek je jedna
O pô neba zadrhtala,
Kô da veli: tu bi tajnu
Nesudjena kazat znala.

*

O, da mi je crnim velom
Prekrit sliku prošlih dana!
Il će vječno da krvari
Usječena smrtna rana?

Što me gledaš prijekim okom,
Proljeća mi prvo cvijeće?
A zar ne znaš, sudjenica
Da nikada mitit ne će?

Otimaš se možda zalud,
Sjajna zvijezdo moga raja;
Možda zalud srce tvoje
S misli na me podrhtava?

Čvrsta volja oblak svija,
Silnim gromom nebo trese;
Nebesnici pred njom klonu,
Pakô skriva svoje bijese.

I prot sudbe tvrdom rijeku
Ustati ću duše smjele;
Ganut će je otpor smrtni,
Kad već nisu suze vrele.

Otimaš se možda zalud,
Proljeća mi prvo cvijeće,
Sudjena si srcu momu:
Sudjenica mitit ne će. —

*

Ako klonu smrtno sile,
Ruka pane, oko svene:

Pratit će te duša moja
Kao drhtaj lake sjene.

Ljudskom žiću nije valjda
Odbrojeno ovdje doba;
Saslat će se duše naše
Barem s onu stranu groba.

Očišćeni kao zlato
Vječne sreće pramaljećem,
Lutat ćemo, zlato moje,
Neuvelim rajskim cvijećem.

Oteščo mi trh života,
Jedva čekam, da raspline;
Bar me ne ćeš prijekim okom
Gledat više iz daljine.

A što sudba tu rastavi,
Mora gore bar da spoji;
Rastavlja nas za čas samo,
Da budemo vječno svoji.

*

Noć je gluha, crna i nijema,
Ukočeno zvijezde stoje; —
S Bogom, mlado uzdisanje,
Prva nado nade moje!

Putuj smjelo pramaljećem žića,
Kô leptirić livadicom rani;
Tvoja suza grud će mi raskidat,
Moja sreća — tvoji sretni dani.

S Bogom, zlato, — san mi oko sklapa,
Duh bi rado bezbrizjem da plove,
I onako čujem brižnu majku,
Gdje već sina na počinak zove.

1894.

Malo čedo

(Po naroduoj priči.)

tihi suton porodi ga majka,
Kad žarko sunce za planine palo;
A prva zvijezda tek što zatitrala,
Na vrata rajska čedo zakucalo.

Pred božjim pragom tajno lepršanje,
Zagušljiv plač, kô tih da cvili vjetar,
Lagano teška otvore se vrata,
A sneno na dvor zirnu sveti Petar.

— I ti zar hoćeš rajsku gledat slavu,
Uživat slasti, ne kušav gorčine?
Ta nisi jošte, čedo prenejako,
Odužilo se muke materine!

Već eno tamo ruža netrganih,
A ovdje evo košarica zlata,
Pohiti žurno i naberi cvijeća,
Pa okiti mi svijetlu raj u vrata. —

Oduljila se ružična dolina,
Uz svaku ružu trista oštrih trna;
Tek prvi put se sitni prsti šire,
A iz njih mlazom brizga krvca crna!

Ni majčino je mlijeko ne prostruji,
Nit ustalasa svjetska medovina, —
I ruža dršće, smekšava se trnje,
I razbija se gusta pomrčina...

Već pribrala se košarica puna,
Sve ruže svježe, krvlju zalivene,
Pa juri čedo pred nebeska vrata,
Veseljem prvim zalivene zjene.

Kad kitit htjede, — košarica prazna,
A rumen ruže putem popadale, —
Pred božjim stanom, zglédajuć se tužno,
Kô sitno lišće duše lepršale.

I opet čedo ružičnjaku žuri,
Uz svaku ružu trista oštarih trna,
Pa širi prste za mirisnim cvijećem,
A rumen-ruže topi krvca crna.

I posuda je jedna eto puna,
Sad okitit će svijetlu raju vrata!
Al putem opet ruže popadale,
Tek blista suncem košarica zlata.

Uz vrata rajska stisnulo se čedo,
Od umora ga stegla besvjestica,
Nerasklopljeno oko ovlaženo,
A ljuta bola izrovala lica.

Nad njime krili angjeo se svijeta
I šapće bôno, gledajući jade:
— Životom treba onom se odužit,
Životu tko ti žarku iskru dade.

Tko nije kušô mjerom podjednakom
Zemaljskog dara: meda i gorčine,
Ni pravo nije, da na drugom svijetu
Nebeske gleda vječite svjetline. —

1895.

Vjerici.

a tebi pjevam, nevinašce malo,
U krilu mile gledajuć te majke?
Il da ti pričam bajoslovnih dana
Tvog roda sanje, bezazlene bajke?

O uzor-djevi u zakletom gradu,
Što mramorom se hladnim učinila?
Il da ti stanem razotkrivat carstvo
Kô sunce čistih Hrvatica vila?

O bijesnom divu, koji jele lomi
I vječno žedja krvi od junaka? —
Ta naći ćeš ih dosta u životu,
Što duše sišu crnji od oblaka.

Il da ti brojim biser nenizani,
S kog mnoga ljutu odnijela ranu;
Il da ti stavim oko vedra čela
Od ljudskih želja krunu sakovanu? —

Pomutio bih nevino ti carstvo,
Od ljudskih želja tek je crnji pakô;
Umarale su već mi dosta dušu,
Uz divlje srce ja sam često plakô.

Il da se penjem na sunčanom traku,
Da vijenac pletem od zvjezdanog luka? —
I sitne zvijezde, sunce i oblake
Okaljala je sto put ljudska ruka.

Tek nać da mogu lijek od zaboravi,
Da sveg se kaniš, što se ljudskim zove;
A sama mišlju misliti kad staneš,
Da imaš svoje carstvo, svoje snove.

Daleko buke obična života
I trzavoga ljudskog mahnitanga —

Ne pusti nikad, da te vir zanese,
Pa tudja misô da ti srce ranja.

Gle, svaka ptica sebi gnijezdo vije,
Na rodnoj mucu istom pjesmu sklada,
A pošteno se zlatom ime veze
Na crnom žulju napornoga rada.

Kô sjena život nek ti lagan bude,
Pa bilo besna, bilo truda jaka;
Kô kolijevka što ti sada meka,
Nek tako bude ugodna ti raka.

Okretat će se svijet i naprijeda,
A ljudi vazda ostati će ljudi:
Ti u svom carstvu tiha mira traži,
U čistom srcu, neburkanog grudi.

1895.

Povratak.

Marala me želja nesusnosa,
Za tobom, dome, ginuo sam vruće;
Sto puta suza orosi mi lica
I sto put sjetno dirnu me čeznuće.
Pa zalud dari umjetnice ruke,
Zaludu ljudstva ustalasan vir:
Ja gledah samo poput željne luke
Seocu malom — u vječiti mir.

Povrati, noći, uzdahe mi bône
Što dizali se tiho, al visoko;
Baš sad bih trebô gorke suze one,
Gdje isušeno mutno mi je oko. —

Ta nesretniku bar se suza krene
I ojadjena grud mu lakše diše:
A moje oči ledom zastaklene,
Ja suzu mamim, al je nema više.

Znam dobro, da me kita prijateljâ
Kô izdajicu ispod oka gledi;
Na jug me mnoga dopratila želja,
Razočarana sad se svaka ledi.
Al ne bojte se, — nikad moga čela
Zaslijepit ne će časoviti sjaj;
Tek onom jao, što sa bujna vrela
U mladoj dobi srkô slasti raj.

Pred radom jošte ne klonu mi ruka,
Sunčana žega ne pali mi lica.
Ta rodjeni smo, da nas tare muka
I hladnog znoja teška besvjestica.
Na golom podu odnjihâ me mati,
A jauk braće uspavanka bila;
Ne marim kula na oblaku zlatih,
Komadić kruha hrana mi je mila. —

O crna noći, vrati uzdisaje
I gorke suze ludo istočene!
U rodjene sam eto došô kraje
Na kućni prag, medj pradjedovske sjene.
Za domovinom čeznuh punan žara, —
O, kako hladan sad je pogled njen!...
Ni sanjô nisam, srce mi se para, —
Na svom sam domu tudj i osamljen.

Za nagradu me bratski handžar čekô.
On i jest danas ponajbolja plaća!
Jer čemu sterat onom ležaj meko,
Što hoće gorem da se roba jača?
Al duša boli, krvca nije voda,

Za svojim bratom grud nehote diše.
 O, kleta sudba jadnoga mi roda,
 Bar suzu daj mi! — Ni nje nemam više!

1895.

U mehani.

Smijete se mojoj divljoj pjesmi,
 Nesuglasna kad se u noć gubi;
 Čudite se, što vam prijani mladi
 Oblak dima, žarko vino ljubi?
 Ne gledajte oči pomućene,
 Ne gledajte kose nečešljane:
 Vina radje — srce mi se cijepa,
 Svisnuo bih, da nije mehane!

Zlatna noći, crna kao tajna,
 Što me mori, što mi srce pije:
 Duša moja dršće s kobne misli,
 Davna slutnja već daleko nije...
 Žarka kapljo, čašo nekovana,
 Mlado doba, moje ljute rane!
 Čemer srčem iz sunčanog čara,
 Pa bih svishô, da nije mehane.

Ljubio sam, a tko jošte nije?
 Penjô sam se nebu pod oblake,
 Rukom skidô zvijezde sirotice,
 Pa u vijenac zlatne svijô zrake,
 Da joj kitim kose nemršene, —
 Ludo dijete, moje grdne rane!
 Mlado doba, uzaman li prodje, —
 Svisnuo bih, da nije mehane!

Zgražate se, — al lagano, braćo,
 Vjerno držim predaja se zlatih:
 Ostalo nam, da nas na svijet bijeli
 Kô i u grob puna čaša prati.
 U njoj topiš pocik i veselje,
 Njome liječiš neprebône rane, —
 A ja ljutih podosta imadem,
 Pa bih svishô, da nije mehane!

Amo, družo, pa mi zapoj pjesmu,
 Onu, znadeš, burnu i krvavu!
 Ne o plavom, zamamnome oku,
 Niti diraj pradjedovsku slavu.
 Stari bili kao i mi djeca, —
 Blizu debila zrela kruška pane;
 Ljudi tek su, jer ne žive više, —
 Baš bih svishô, da nije mehane!

Mnogu vitku kulu sam sazidô
 Sve na tankoj grani od oblaka,
 Pa sad nemam, gdje bih sklonô glavu,
 Već sve stremim radi mraza jaka:
 A po krasnim, svijetlim palačama
 Šuplje glave mudro li se bane!
 Vina amo, — srce mi se cijepa, —
 Svisnuo bih, da nije mehane!

Kobne slutnje ispred oka moga,
 U kraj blatni, zlokobnice misli!
 Dosta ste me puta napatile,
 Stoput grčem jaderno srce stisli.
 Alaj grije iskra iz pehara,
 Ne daj, Bože, jošte dugo dana, —
 I onako ne grije me sunce,
 Za mene je tama i mehana! —

1895.

Jutrnja elegija.

Na istoči se medju snenim gorjem
U prvom stidku ruji zora rana;
Sve mrtvo, — samo katkad vjetrić laki
Zašuštiv golih dodirne se grana.

I šapat òdê nevidljivim kretom,
Kô drevna bajka čudnovatih dana,
Pa čuješ skladno prebiranje žica
I jauk tihi s neprebònih rana.

Pred rujnim sijerkom strmim uvalama
Lagano magla jesenska se krade,
Kô ispred mrkog pogleda sudbine
Životu mladom umiruće nade.

A Miljacka se tromim tokom vuče,
Tek katkad tisnu k obali se vali;
Zar sjetili se zgodâ i nezgodâ,
Pa s uspomena krvnih uzdrhtali? —

Na istoči se medju snenim gorjem
U prvom stidku ruji zora rana;
Sve mrtvo, — samo katkad vjetrić laki
Zašuštiv golih dodirne se grana.

I ode šapat nevidljivim kretom
Od grane grani, — a sve jači biva,
S munare vitke kroz tišinu gluhu
Zastruji sjetno pjesma tugaljiva.

Pohrl'te, vjerni, molite se vruće,
Jer leti vrijeme kao brza strijela;
Na pokajanje pohrlite prije,
Dok smrt vam hladna ne takne se čela.

O Bože, milost, — milost, gospodaru,

I pokojniku tvoja milost treba;
A koji umru, vjerujući u te,
Tek živjet počnu usred tvoga neba. —

Razlijegao se sjetan glas tišinom,
U skladu divan čar se odsijeva:
Beduin tako ginuće za oazom
Kroz vrući pijesak u čeznuću pjeva.

Na poziv sveti pohrlili vjerni,
Za pokojnika svaki milost prosi;
Al ne ćeš vidjet, da gdje lice koje
Il sijedu bradu vruća suza rosi.

Tu stoji starac, drvo osamljeno,
Prevalio je davno pola vijeka,
Pregorio je mnogu ranu ljutu,
Jedinca sad mu samrt uze prijeka.

Al nema suze u starčevu oku,
Ta još mu nikad ne dotaknu lica:
Tek oblak taman čelo mu prevuće,
Al tajnu bol ti skrrije trepavica.

Lagano dršću žute voštenice,
Na svodovlju se čudnom bojom sliju.
Uz šapat tihi — pradjedova slavnih
Nad potomcima brižne duše sniju. —

Za časak stane pjesma odjekivat
I puna straha, zebnje i uhvanja:
— „O, smrtni ljudi, što živite mišlju,
Ne gub'te vrijeme posred pustih sanja.

Svi stari putem stalnim su zamakli,
A danas, sutra istim ćete i vi:
Veselje kratko, što nam svijet nudja,
Još kraće vrijeme, što se na njem živi.

Smrt neprestance oko dvora lijeće,
Za trenut može vašim gostom biti,

Pa pripravite crnoj dobrih djela,
Jer tim éete je samo pogostiti.

Oj, spremite se na daleke pute,
No čiste duše, a poštena čela;
U torbe slatkih stav'te brašljenica,
Al umiješenih tek od dobrih djela.

Ni vrač sa travam' nije kadar tajnim
Tog nemiloga otresti se gosta;
Sve gine: bônik, vrač i lijek prijeki,
A ovdje samo kratka spomen osta.

Tvoj cilj je smrt, — kud goder okom kreneš,
Na svakom kretu sresti će te ona;
I vjetra čuh i muke svakidanje —
Sve na nju sjeća, cijela vasiona.

Ti hrana zemlji, igračka vremenâ,
A smrt u klancu neprestance reži;
Na svijetu niko živ joj ne umače,
Nit nesmiljenoj ne ote se mreži.

U polusanku drijem nas sladak hvata,
A brzo vrijeme nikada ne stoji“

O, čudno drhtô plamen voštanice,
Kô zadnje čase smrtnima da broji.

Podâviv ruke vjernici su stali,
Na srcu svako ima svojih rana,
A srebrnom im kosom poigrava
Zlačani rumen mladjahnoga dana

Al sunce njima već odavno zašlo,
Tek zadnji traci još ih opsipaju,
I rad bi novom ugnut se životu
I novom duhu, mladom naraštaju.

Lagano kreću ulicom se tamnom,
Za njima starac, drvo osamljeno,
Sad upre pogled prema zemlji crnoj,
Sad naokolo baci oko sneno.

Zar traži starac miloga jedinca,
Života nadu, — milovanje svoje?
Da podupre ga? — Ah, jedinca nema.
To boli starca, ali — sudjeno je!

A pred njim ljudi čudnovata vida,
Pa čini mu se: u tudjem je kraju:
Još ljuće bi ga boljelo, da sin mu
Iza njegov osta u tom naraštaju.

*

Poznavô sam ga, bio momče mlado,
Života pun kô palma sred oaze;
Zabludilo je za njim oko mnogo
I mnogi uzdah pratio mu staze.

Al novi život, novi običaji,
Na tamburici žice potrgane;
U moru svjetla, bjesomučnom zvuku
Pametnije ti tratit mlade dane!

Zamamila ga okom varavijem,
Kô pauk mrežu svilenu mu sprela,
U naručaje bacao se jadan
I jed joj srkô s ugladjena čela.

U moru svjetla, bjesomučnom zvuku
Od strasti brekla žilica mu svaka;
Vilinske dvore našao je eto,
O kojim stara bajala mu baka.

A starac gledô teško, zabrinuto,
Jedinac gdje mu danomice venô.
— „Ej, ljuto mora da mu srce pati!“ — —
Od bijesa noćnog oko mu je sneno.

— Ah, gdje je, sinko, otaj cvijetak zlatni,
Je l' dična roda, slavnihih pradjedova?
Ta ubrat će ga, donijet će otac,
Pa makar bila kćerka sultanova! —

Jedinac mladi venô danomice,
Od bujnog bora suha grana osta,
A zamannica nove mreže plete
I nezasiťna novog čeka gosta.

Vilinskim krajem bijesni zvuci jee,
U moru svjetla are se dvorane:
Zamuknule su naše pjesme stare,
Na tamburici žice potrgane. —

1895.

U noći.

tvrdom sanku cio grad zadrijemô,
U brige svoje zakopô se svako;
Kô sablast tmina potkrada se nijemo,
A kroz nju žamor vuče se polako.
Oj, snivaj sreťno, šarena ti sliko,
Navijestila si mnogom bio dan;
Iz pepela je mnogi fenić nikô,
Pa sad se bani kao Kulin ban.

Kroz prozor zurim istrošena stana,
A nada mnom se modro nebo svilo.
Što dršću zvijezde kô sa ljutih rana?
Dosadilo im zar nebesko krilo?
U mijeni istom zaslada je ia,
O kršne hridi kršit sili moć;
Života slast je borba s bićem bića,
A stalnost vječna, bezmjesena noć.

Kroz prozor zurim, — jeci pritajani
Po crnoj tmimi raspasani lijeću;

Ta sreťna bila i te kako lani
I smrťnice joj zavidjale sreću!
A dala mu je, što je mogla dati,
Za grud mu djela netrgani cvijet:
Sad s uzdahom se stala rastajati,
Kô da joj nije teško niti mrijet.

Kroz prozor zurim, — pjesmica se roni,
eznuća puna, sjetna, tugaljiva;
Za rodnom grudom nekog želja goni,
Pa pjesmu šalje, da mu rod cjeliva,
Kô mornar, kad mu na moru se sinjem
Naveze ladja i zamete trag;
A na svom ja — za svojim eto ginem,
Na kućnom pragu kućni tražim prag . . .

U tvrdom sanku cio grad zadrijemô,
U brige svoje zakopô se svako;
Ja u noć zurim ukoeno, nijemo,
I slušam sata udaranje lako. —
Oj, snivaj sreťno, novi Babilone,
U bezbrizi je odveć sladak san;
Nek druge brigâ besanice gone,
Ti snivajući bolji ekaj dan!

Samoćom gluhom čudni glasi jee,
Pod teškim trhom kô da škripe kola;
Tajanstveno se čudovište kreće,
Pa previja se s neizmjerne bola:
Sudbinu kroji, obara i gradi,
A to baš nije tako posô lak,
U bezradju kad treba da se radi,
Još uz to naš je preveć oštar zrak! . . .

Oj, snivaj sreťno, goro i dolino,
I kućarice crne, istrošene!
Nek drugi pije medovinu, vino,

A nama, Bože, vodice studene.
Tudjinac diže kule do oblaka,
Al nije, brate, za nas takav stan!
Zar nije dosta, što vam žila svaka
Preporodjaja naviješta dan? . . .

U crna su nas obukli odijela,
Koracat znamo sićušno po modi,
A Europa zapanjena cijela,
Ta kakvim plodom uljudba ne plodi!
Ej, gdje su lonci roba misirskoga
I miris luka, govedine mast?
Nahrani radje gola, nevoljnoga,
Na blistu sjaja hvala vam i čast! —

Kroz prozor zurim, — tajno lepršanje,
A vjetrić blagi lišćem poigraiva;
Od teških vedja bježe tihe sanje,
Na desnoj ruci naslonjena glava.
Tek čudan smiješak uz usne se vije,
Al kupi erce kao gorak cvijet:
Ja cijelom svijetu, meni svijet se smije,
I smijat ću se, kada stanem mrijet!

O, bajna noći, štoño znadeš skriti
Sve tajne srca i skrovišta ranâ,
Da hoćeš barem svoje velo sviti
Nad uspomenom mladja'nih mi dana!
Jer s dana u dan postaju mi crnje,
Zakopat ne znam gdje ću ih ni kud.
Kad ruže nema, čemu golo trnje,
Da probada ti isparanu grud?

A ti mi snivaj, novi Babilone,
U žarkom svjetlu svječićâ bez broja!
Na uranak će da ti zvona zvone,
Sred visećih da podješ perivoja.

Al čuvaj mi se otrovnicâ zmijâ,
U grmlju im se lasno skriti moć.
Oj, snivaj, grade, — hladovina prija,
A tako divna, bajovna je noć! . . .

1895.

Nazdravica.

Čačaj čašu, živo željo moja,
Nije suhim zlatom okovana,
Al amanet jedini nam to je
Naših davnih, opjevanih dana!
Gledaj vino — tisuće iskara —
Pa se žare kao krvca vrela,
Što je stari ludo istočiše,
Da žig nama gori nasred čela.

Prvu čašu! Komu? Reci, lane.
Ta za našu krasnu domovinu!
Pusti jadnu, neka dušom da'ne,
Skoro cijelu ispismo u vinu.
Da joj Bog dâ toliko vijekova,
Koliko se za nju prazni čašâ,
Vječnost bi se pred njom postidjela,
Vječnost zemlja zvala bi se naša!

Ta imade toliko sirota,
Sto no dršću s nevolje i glada,
Ti si, ranče, srca milostiva,
Ti bi svima olakotit rada.
Znaš li, što su sitne najezdice,

Krv što sišu s najbližega druga?
S tudje smrti piju dah životu,
Svoja radost — stotinama tuga.

Gdje su naši mladi naraštaji,
Nova snaga klonulomu žiću?
Gdje se sije, mora što da klije,
Drač i korov i od sebe niču.
Bit će odsle kao i dosele
Plemenitih kô i niskih misli:
Pa nit klon'o s niskog plemeniti,
Nit su niski s plemenitih svigli.

Jedan put nam sudba udarila,
Dosta po njem nasadila trnja;
Sve što dublje ronim u budućnost,
Čini mi se, sve je pusta crnja.
Al još nkad nisam suzna oka
Naspram rajske podigô visine;
Još se nikad uzdah ne otkide:
Bože, nek me gorka čaša mine!

Ispij, zlato! — Osmrtnica ovo
Neka bude pjesmam zakopanim!
Bôno čedo za grob se i radja,
Čemu zdravim da ga sokom hranim?
Mramorna ti nešto dršće ruka!
Neka prošli osjećaji sniju,
Nov se žiću otvara nam vidik,
Nove misli, nova čuvstva vriju.

Ogrli me, živa željo moja,
S čela tvoga vječno sunce sije;
Metni ruku na grud pomladjenu,
Slušaj srce, — kako za te bije!
Gledaj oko, suzom orošeno
Pa goneni, što se u njoj krije:

Čišća suza nego angjeoska,
Duše u njoj splinule se dvije.
Ogrli me, davno uzdisanje,
Skupa ćemo po trnju i cvijeću;
Skupa ćemo med i čemer piti.
Skupa dijelit nesreću i sreću.
Ogrli me, ispij do dna čašu,
Nazdravicom nek se drugi kiti;
Ispij šutke, djela će da zbore.
Najbolje je mučati, pa piti! . . .

1896.

Sjećaš li se?

Sjećaš li se? — Zimni dan je bio,
Snijeg padô sitnim zvjezdicama,
Blažen sreću uza te sam snio
I budućnost krojio sam nama;
Sijev lica, plamsaj oka tvoga
U vilinski slivao se čar:
S podrhtaja žarkog osjećaja
Prvi cjelov . . . Ne sjećaš se zar?
Sjećaš li se? — O pô neba vedra
Trepetalu tisuć rajskih luča;
Snježna ti se talasala njedra
S tajne sreće, s tajnoga čeznuća . . .
Kô carevna obajanih dana
Ti si sjala, a ja bijah car!
Bajno veče, kratko pramaljeće!
Vjera tvoja? — Ne sjećaš se zar?

Sjećaš li se onog cvijeća sitna,
Mjesto tebe što mi šaputalo
Ljubav tvoju, — s čara nedohitna
Tvojom dušom šarno mirisalo.
Sada leži svelo, razbacano,
Zlatne ruke omamljivi dar;
Niti diše, niti mi miriše —
Jadno cvijeće! — Sjećaš ga se zar?

Sjećaš li se milog šaputanja,
Običajne pri rastanku boli?
Il i tebe gorka misó ganja,
Stidiš li se, kaješ li se, što li?
Lako ti je! Evina si kćerka,
Naglo planô, utrnô se žar;
Ispod vrela možda još pepela
Samo tinja djevojački jar . . .

Ne jadi se, svetinje ću tajne
Čuvat pomno u srcu duboko;
Kratke sreće slike veličajne
Ne će ljudsko prozrijeti oko.
Snivati će kao strašne sjene,
Otrovana što ih mami krv;
Mjesto raja, željnog uzdisaja —
Nesmiljeni griskat će ih crv.

1897.

Moja tajna.

Pa mom srcu sniva dugo
Sveta tajna zakopana:
Ne zna za nju noćca tiha,
Ne vidje je zora rana.

Pa sve strepim, da je možda
Ne poznadu dobri ljudi
Po plamsaju oka moga,
Po talasu moje grudi.

U noć gluhu, kad se sklopi
Najbudnije ljudsko oko,
Ja se spuštam slatkoj tajni
U tišinu, u duboko.

Pa je budi duša moja,
Pa joj šapće, pa joj zbori, —
Žile dršću, krv rumeni,
Oko plamti, srce gori.

Zlobna želja grudi stegne, —
Ta nek znade svijet cio,
Da je pjesnik u životu
Jedan trenut sretan bio! —

Ali zar bi ostat mogla
Tako žarka, tako čista?
O, u tmimi alem dragi
Žarče sjaje, ljepše blista.

Otišla bi bijelim svijetom,
Pa na suncu izbljedila,
A po mom se srcu opet
Smrtna pustoš razalila.

Neka samo slatko sniva

Sveta tajna zakopana,
Nek je ne zna noćca tiha,
Nek je ne zna zora rana.

I onako jedna duša
Sa mnom ju je osjetila, —
Samo ne znam: je li i njoj
Tako sveta, tako mila! . . .

1897.

Prvi snijeg.

Sehajno mi padaš, zar ti nije žao,
Da okaljaš halju o zemaljski kao?
U vedrome visu negdašnjeg ti stana,
Odakle si padô kano rosa rana,
Od biserka suzu izmamljivô čistu,
Okrepicu slatku leptiru na listu, —
Mrče se i vuku oblačine trome,
A tu suhe grane svijajuć se lome.
Srce me ne boli, što se svela svija,
Što pod teškim trhom ocvjetala klonu:
Bez životne iskre na zemaljskom tronu
I onako mnogi suhi panj se njija.
Obasjavan suncem sreće i sudbine
U proljeću vječnom novome se nada:
A u kužnom zraku zdrava klica gine,
U poletu prvom smjela duša pada . . .
Obaraš se tromo, zvjezdice ti ledne
Baš kô uspomena razorenih sanja:
Ona avet crna, što nam krvcu pije,

Od nemila što nas do nedraga ganja.
Vrla krv se mrzne, mozak ti se suši,
Bistar pogled crna obastire tmina . . .
Krasno pauk mali sitne žice prede,
Al velimo ipak, da su — paučina!

Obaraš se sporo, kô da ti je žao,
Da na cvijetak nježni ne bi leden pao.
Ocvalo je cvijeće za sretnijih dana,
U ruci mi evo samo suha grana.
To je ruža bila, cvala, mirisala,
Ona mi je dala . . .

Ali drugom srce. — Pjesnička je proljet
Rumenilo ruže, pa nek mu miriše! . . .
Patio sam ljuto, a sada sve mislim:
Pa Bog znade, koga ljubila je više! . . .

Obaraj se samo munjom, strelimice,
Priroda te čeka, da golotu skrije;
Da za život spremi jošte zdrave klice,
Dokle žarko sunce snova ne ugrije.
Priroda se brine, — al golotu ljudsku
Tko će toplim plaštem meko da odije?
Tko će gajit klicu, što životom buji
I u proljet prvu hoće da proklje? —
Nek se život mrzne, nek golota sijeva,
Kô po pustom groblju bljeda mjesečina!
Bar će ukočena da izmami smiješak
Na usnama mnogim zemaljskoga sina! . . .

1897.

Što sagriješih?

to sagriješih veličanstvu tvome
 Ja sitan crvak u zemaljskom prahu,
 Da s ljute boli grudi mi se lome,
 A duša strepi kô u smrtnom strahu?
 Života iskra tek što klicu baci,
 Na hladnom vjetru mora zar da svene?
 Pa prvog sunca kad se gasnu traci,
 Zagrni barem i te uspomene.

Udahnô si nam iskru svoga bića,
 Da izmedj zemlje gorimo i neba,
 Pa prvi zamah poletnoga žića
 Zar sudba kruta razočarat treba?
 A obmana je tako bajna sila,
 I sretno srce, što se varat zna:
 U slatkoj riječi da je duša mila,
 U kapi rose dragi kâm da sja.

I moje mrene opstrte su bile,
 Kroz šarnu dugu ja sam svijet gledô;
 A sanje, što mi nevidovno klile,
 U zlatni vijenac budućnosti redô,
 Uz jednu želju — nesudjeno lale —
 Blaženstvo zemno moje misli snile:
 Pa što mi sruši igračke te male?
 I one zar su zamjerne ti bile? . . .

Sad leži sve kô razvalina pusta,
 Ni tračka sunca vrelog, da je zgrije!
 Ljut čemer jedom zalio je usta,
 Što na njim' cjeliv titrô malo prije.
 I prodje sve, — al bôni uzdah osta

I ranjen polet, gorak osjećaj.
 Što sagriješih? — Zar već nije dosta,
 Da pakô nadjoh, gdje sam snivô raj?

Kad sreće nema na svijetu tome,
 Pa što nam dade, da se o njoj snije?
 Sa prazne želje da se grudi lome,
 U čuvstvu ljuta da se guja krije?
 Na uzdarje ti evo srca meka
 I osjećaja, čuvstva blaženoga!
 A čovjek neka stupa uz čovjeka
 Kô hladan talas jedan kraj drugoga.

Što sagriješih veličanstvu tvome
 Ja sitan crvak u zemaljskom prahu,
 Da s teške boli grudi mi se lome,
 A duša pade u prvom zamahu?
 Što opsjeni me sreća lakokrila,
 Pa topla traka pretvori se led?
 Što? . . .

Tvoja iskra dokle plamti mila,
 Lepršat nam je i izgarat red . . .

1897.

Svojoj sreći.

Kad grobom tvojim nijem klečim evo,
 Nепреžaljena srećo mojih dana!
 U grudi kamen, oko zastakljeno,
 A pamet stala kano ukopana.
 Ti mrtva ležiš, — ja ni suze nemam,
 Na svježi humak da se vruća spusti,
 Da lakim daškom suho lišće dirne,
 Što vihor zbilje povalja ga pusti.

Pa zar bi mogla da oživiš snova,
Da opet sineš bajovna i žarka? —
O, snivaj samo! Kratak cvat ti nije
Ni bio drugo, nego pusta varka!
A ja kô putnik beskrajnom pučinom
Za svjetlom čarnim lutao sam dosti,
A ono ne bje nego trulež goli
Od izglodanih, raspalih se kosti.

O, zlatno doba mladovanja moga!
U grudi ponos, polet, srce vruće,
Nit znadoh, što su ljudske želje puste,
Nit plamna žudnja, čemerno čeznuće.
Ti podade mi Ikarova krila,
I letio sam, kao laka sjena
Vilinskom dvoru, da mi bude stanom,
Al i ta vila bješe samo žena . . .

I sad još nosim srce u grudima,
No u tom sreću otvori se pakò.
Da, to je, za čim čeznò sam toliko
I uzdisao, lomio se, — plakò!
Da mrzim sve, da patnjama se rugam . . .
U paklu valja vrag da bude svako!
O, ne! Ja hladni spomenik ću biti,
Što smrt i život gleda podjednako.

A ti svjetlucaj pustarom života,
Zalutati će mnogi putnik jadan
I grlit će ga mjesto tiha stana
Na golom pijesku grob i humak hladan.
Pa nek se igra kao i do sada
Ta igra pusta, zlokobnica šala:
Svjetlucaj samo grobištima marno,
Kô vazda što si varakati znala! —

Svelo lišće.

tpalo ti suho lišće,
Mili cvijete,
Bog zna, kud ga vihor hladni
Raznosi i mete! —

U sumračju, kad se zapad
Zadnjim žarom sunca rudi,
Zalijevò sam, mazio te,
Kô da si mi rastò s grudi.

Došla jesen, — niti meni,
Niti tebi nije krivo:
Ti mirisò, — ja uživò . . .
To je sve!

Sad se vrši sud ledeni,
Da se vene, da se mre.

Ti si vičan vječnoj mijeni,
Tvoja smrt je slatki san, —
Zar ne? Ti već sada snivaš
Pramaljetni, svijetli dan?

Krenut će se vjetrić laki,
Da ti dahne život novi!
Ali zar će s novim cvijetkom
Da oživu moji snovi?

O, sa srca polagano
Ljubavi mi lišće pada, —
Ali zar će da prolista,
Da ožive jošte kada?

Ako tebi, cvijete mili,
Svene klica;
Ako tvoje grane slomi

Ljuta vijavica:
Živo sjeme već je našlo
Toplo krilo,
U proljeti da prolista
Dražesno i milo.

S moga srca polagano
Još zeleno lišće pada,
Da već nikad ne prolista
U proljeću slatkih nada.

Usred duše salomljene
Otvara se grdna rana:
To su plodi izgubljenih
I sanljivih mladih dana.

Trulo sjeme bez života,
Što sve vene, a ne svene,
Mi zovemo bučnom riječi:
Uspomene . . .

1897.

Iza pônoći.

aj prevuci lućcem, cigo,
Samo jače, samo življe!

Moje srce meko, nježno,
Sad je vatra, sad je divlje.

U valovlju bjesomućnom,
Burne pjesme ljutom ciku

Ja sam našô novu sreću,
Ja sam našô bolju diku.

Vidim dobro, gdje mi nešto

Gasne oko, vene lice, —
Šta me briga! Svijet cio
Pun je neke boljetice.

Ja bar znadem, gdje me boli,
Kakovi me jadi more! —
Jače, cigo, eto dana,
Kleta sunca, mrske zore!

*

Sanjao sam čudan sanak,
Ne vjerujem, da sam snivô:
Vrtio se komad blata . . .
Ja sve mišljah: sad će evo
Da se stanji, da se skiti,
Pa će krasan lonac biti!
A kad tamo, stresu mi se grudi,
Mjesto lonca stvoriše se ljudi!

Kakvi ljudi! Ama ne znaš,
Tko je dulji, tko li širi,
Pa uza sve kolo vode,
Kô po travi lagani leptiri.

Stara igra, stara šala,
Što se igra od vijekova, —
Sto put pamet s nje ti stala,
A sve misliš, da je nova.

Čudna svirka kolom ravna,
Čudno svjetlo lica žari,
Pa se mota, pa se vitla
Kao pijesak po pustari.

Jedno samo lice bajno
Za oko mi zape nama',
A ja stadoh, kô na javi,
Da izvijam niz pjesama.

„Divno čedo, evo svega,
Što na duši pjesnik hrani:
Žarkih čuvstva, uzdisaja,
Slikâ, riječi odabраниh!“

Al badava! Tko još mari
Za te šale, za te trice;
Ne ljubi se tako lasno
Rumen-usna, snijeg-lice!

Sve se dalje kolo mota,
Pa se vitla, pa se vrti,
Baš kô dusi, kad se skupe
Miljeniku na čas smrti.

Dok na koncu od tog svega
I od onog bajnog zlata
Ne ostade, kô što i bi,
Hrpa blata! . . .

*

Oblaci se modri dižu,
Žarka kaplja bajno grije!
Jastucima zakopana
Samo troma duša snije.

U valovlju bjesomučnom,
Burne pjesme divljem ciku —
Ja sam našô novu sreću,
Ja sam našô bolju diku.

Ne gledaj mi oka mutna,
Ne gledaj mi lica blijeda,
Strusio sam baš na dušak
Zlatnu čašu svjetskog jeda.

Udri, cigo! — Božja pravda
Strjelica je zardjala,
Dugo nije na svom luku
Zatreptala, zaigrala.

Pa i da se svemir gane,
Da na crnu zemlju pane
Sa visine . . .
Ne plašim se teškog pada,
Nemam željâ, nemam nadâ.
A to tijela — Bože prosti! —
I to nešto slabih kosti
Tek su razvaline!

1897.

Zadnji spomen.

ščekavaš mi, izmičeš mi oku,
Kud nagliš tako, moja bajna sliko!
Okolo tebe sam svoje nade svio
Lagano barem . . . još se nisam svikô!
Grčevit trzaj divne crte hvata,
Da snova dignê mlado nebo svoje,
A ti mi oku izmičeš i žuriš
U ljepše carstvo . . . naše? — svršeno je!
I nikad više uskrsnoga dana,
I nikad sunca, da upeče vruće:
Iz hladnog srca osjećaj da mami,
Veselje rajno, nadu i čeznuće.
Pa još te ljubim nadi u beznadju,
A bôna mašta s teške omaglice
U crnoj tmîni tvoje kose traži,
U varavome svjetlucanju lice.
Na goli križ si raspela mi srce,
U pirni vijenac splela oštro trnje,

A mjesto zore željkovana dana
 Gomilaš tmine sve crnje i crnje. —
 Zar ovit hoćeš slatkom zaboravi
 Pramaljeća nam uspomene stare?
 Ah, opraštam ti! — Bar zemaljske sreće
 Razotkrila si isprazne mi čare.

Pa još te ljubim nadi u beznadju
 I tanku tvoju, što izmiče, sjenu
 Na prozračnome, maglenom plamenku
 Ođmarat još ću dušu izmučenu.
 Il žališ mlada i to malo sreće,
 Što varkom srce omamljuje moje? —
 Odmakni samo i pohiti nagla
 U ljepše carstvo naše? — svršeno je!

1898.

Gozbu spremam . . .

ozbu spremam, — amo drúge mile,
 Mladih dana vjerne pratilice!
 Što ste svele pđdavile ruke,
 Što vam sjetom zamagljeno lice?
 Divna sele! Sjećaš li se?
 Iza sna si trzala me,
 I uz tisuć masnijih žrtava
 Ti jednako sve uza me.
 Grlio sam, ljubio se
 S hladnom stijenom,
 Smrtan trzaj, bolan vapaj:
 A za sjenom

Bajna drúgo, i sada se
 Smiješ lako, —
 U tom smiješku smrtnicima
 Raj i pakó.
 Pa ti rado pakó prašta,
 Kad ga ospeš rajskim čarom,
 I zove te najmilijim
 Božjim darom

Pobratim je sirotan vam,
 Pa oskudnu gozbu sprema;
 Pogledajte, — na svijetu
 Ništa nema.

Ispiste mu, raznesoste
 Mlade snove, ideale,
 Ne osta mu ama ništa,
 Do li ove čaše male.
 Gle'te samo, kako li se bljeska
 Žarko vino u sto boja!
 Preko pola zlatne čaše
 Krv je moja.

Ono drugo — polet vrli,
 Žarke misli otrovane,
 Razorene kule zračne,
 Skladne žice potrgane.
 Sve se miješa u toj čaši,
 Meni osta pustoš nijema,
 A nad njome izmoždjena
 Duša drijema.
 Za zemaljskom bajnom srećom davno
 Zadnja suza svlažila mi lice,
 A sad čujte, vjerne drúge,
 I zadnje mi nazdravice.
 Divno li se čaša bljeska,

Divno li se iskre žare! . . .
Što ste stale? Zar vam žao
Žrtve stare? —

„Kruta silo, srca željeznoga,
Što no svijaš crvića u prahu;
Što obaraš iz visina zračnih
Mlada orla u prvom zamahu:
Nazdravljam ti! — Eto zlatne čaše
Pune svega, što se srećom zove.
Na poklon ti! — Ne pozlati nikad
Novom zrakom oborene snove!

Nego zloba kada razapne te
Proti crvu, što no gmiže prahom;
Kad iščupaš klice proklijale
Lednom rukom, željeznim zamahom;
Misô žarka kad se mrznut stane,
U stožeru kad se svemir krene,
Omaglica kada pritisne te:
Tad se sjeti mene.“ — — —

Vjerne drûge, sto ste stale,
Što ste uzdrhtale?
De iskap'te zlatnu čašu!

Stresate se — gorko, je li?
A ja?

Ja sam sretan bio,
Dok sam barem piti smio!

1998.

Kordovski stražar.

ndaluška se divna nojca spušta
Sa modrog krila zvjezdanih visina
Na krupno lišće palme ponosite,
Na miomiris soka narančina.

Miloduh miri, — raskošna je narav
Sve milje svoje razastrla medno,
Pa neka priča pokoljenje pozno,
Kad dva se svijeta sastala u jedno.

A Gvadalkvimir obalama šarnim
Kô nit od srebra povija se lako,
Pa talasje mu suzom se zreali,
Kô angjeo božji da je nevin plakô.

I tiskaju se aloju kroz lišće,
Što bajna zraka mjeseca ga šara,
Te šaputaju priču neslušanu,
Čudesa kakva sin istoka stvara.

U raskošjima, slasti nečuvenoj,
Kordova sniva kao labud bijeli,
Doprhnô što je ispod ognja žarka,
Pa sad domaji novoj se veseli.

O mjeseci ni mramorje se bljeska,
A pod njim Maur umoran se hladi
I ponosito dom Allahov gleda,
Jer takvog ruka jošte ne sagradi.
Pod šarnim svodom, nad munârôm tankom
Romance šapat plače, čezne, moli,
Dok razdvoji se izmed igre bojne
I uzdisaja ljubavničke boli.

Na mekom krilu Andaluške plave
Mlad Maur ljubav i junaštvo sniva,

A ona bajna, kose — noći crnje
I merdžan-usta ljubi i cjeliva.

Tu prvi osvit zore na uranku
Sa čarom tajnih zgrlio se tmina,
Pa cijepa srce izmed vjere stare
I žarke strasti istočnjačkog sina. —

Kordova sniva — čudo vijeka svoga,
Svu raskoš noć je obavila gluha,
Tek pred As-Sahrom, vilinskijem stanom,
Mrk vojnik šeta, vjernu stražu čuva.

Sad stane, sluša, — sad se mača hvata,
Sad napne pogled, smrči trepavice,
Sa vitkim borom rasô je u gori,
A žarkom munjom čeličio lice. —

U perivoju na dušeku meku
Kéi istoka se mjesečinom hladi,
Ni sunčev trak se ne može pohvalit,
Da svojim zlatom lice joj pogladi.

Zar znade, što je suza sirotinjska,
Il što je vrijedna svila i kadiva,
Što izvezena alemljem i zlatom
Uz nježni struk se milovidno sliva? —

Za ljubav samo stvorila ju narav
I haremske joj razotkrila slasti,
Baš kô i ruži, što uza nju cvjeta, —
A kada svene? — druga će uzrasti . . .

Mrk vojnik šeta, vjernu stražu čuva,
Sad stane, sluša, — sad se mača hvata,
Ma niti sjena guste noći gluha
Prošuljat ne će vrtu se kroz vrata.

Zalutao je, kô u carstvo bajno,
O kojem stara bajala mu baka,
I sve mu oku čudnovato, tajno
I pusto sve mu, kao nijema raka.

Okò njeg sušte tanki šederváni
Rasprskujuć se u kapljicâ trista,
A u daljini na munari tankoj
O mjesečini polumjesec blista.

Al mrki vojnik samo stražu čuva,
Tek jedno znade: da mu slušat valja,
Jer tihi šuštaj, s koga gospa drhtne,
Poslušnosti mu tvrdi zavjet kalja.

Zar rob je sinji sa pješčanih žala,
Što žig mu ropstva crno čelo žari?
Ta rodila ga u slobodi majka,
Al slušat vikô, ne, da gospodari.

Svog kralja ima, vlastelu i bane,
Daleko rodu medja mu se kruži:
Al uklet igrom sudbe zlokobnice
Tudjincu mora junačan da služi.

Na obalama jadranskoga mora
Uz ciku bure odnjiha ga mati;
U kršnom stijenju ljubovca mu vjerna
I uz nju sinčić ostao mu zlati. —

Kordova sniva — čudo vijeka svoga,
A praskozorne zadnje plaze sjene,
Tek katkad lahor tanke grane dirne,
Kô narav da se iza sankâ prene.

O blještavilo mramornoga stupa
Mrk stražar tešku oslonio glavu, —
Kad sniva sve, i sitan crv u prahu,
Zar i on sanja svojih starih slavu? —

U pustom kraju kućica je mala,
U golom stijenju iz kamena ljuta;
Već žarka iskra ognja dotinjala,
Pa zadnji plamsaj crnim krovom luta.

Na tvrdoj stelji uz majčicu

Pa prazno srce u valove baci. —
Privini mi se, — ti si zvijezda nova,
Što zasinu mi za tmastim oblaci.

Ne zanosi me noćca tajinstvena,
Ni sitni vali, što su podrijemali ;
Na ponoru smo, — daj mi ruku, dušo, —
Što vijekovi ga dugi iskapali.
Ti dršćeš mlada s nova osjećaja,
Jer lednom rukom za srce te hvata . . .
Hrvatica si, — ne plaši se, zlato,
Sudbine gorke roda ti Hrvatâ!

Medj' sklopom gorâ divno mjesec blista,
U svjetlu svome večernjicu mije,
A dolje Una srebrna i čista
O tvrde stijene svoje vale bije.
Sazidali ih velikaši stari,
Da bedem budu krstu i slobodi.
Slobodo zlatna, koliko se roblja
Na krilu tvome danomice rodi!

I sjekla sablja, sijevali handžari
U divljem bijesu,
A crni orli i gavrani
Veselili se pustom mesu.

Zacvilio je meki zapad cio,
Kad Zrinski pade, braneć tudju grudu,
Al kad je padô, — unuku je svome
Zapisô krvlju mrtvačku osudu!

A luda djeca krvila se dalje,
I sjekla sablja, bjesnili handžari,
Dok na svom tronu, zlatom ogrnuti,
Veselili se kraljevi i cari.

Na domu našem vatre potrnute,
I zadnja greda istrunula kleca,

Al gledajući oca, gdje izdiše,
Ubojstvu bratskom učila se djeca.

I divlja vika bijesnog pobjednika,
I mrtvih glava nepregledno groblje,
I mahnitiranje, smrtno izdisanje —
Sve jedna pjesma i nevoljničko roblje . . .

Priučí, zlato, krvavoj se pjesmi,
Sudbine gore ne smisli ni pakô.
Ta jedna krv smo, — al kucaji razni,
I jedno srce — ne bije jednako.
Al jedno nam je djedovski amanet,
Na smrti otac predaje ga sinu:
Prokletstvo crno sjedi nam na vratu
I dajemo ga djeci u baštinu.

Oko nas strše brda i krševi,
Al teži udes gnjete zemlju jadnu,
Pa bratu koru kad izbiješ s usta,
Još rugaš mu se gladnu

Ne dršćí, zlato, krvava je pjesma
I crnja, nego gluha noć,
I teža, nego one krši puste,
Za koje ti je poć.

Pa eto čaše, — puna je do vrha,
Iskapi, zlato! — Pregorka je, šta li?
. . . . Baš divno blista traka mjesečeva
U bistroj Uni srebrom se zrcali!
Visoko trepte zvijezde sjajne,
Tišina gluha, nijema.
I čovjek brižan i u prahu crvak
U polujavi drijema.

Nasloni i ti glavu, živa željo moja,
Iz plavog oka čudan plam ti sijeva.
Ti šapćeš, moliš, — vidim suzu čistu!
Da, duša tvoja novu pjesmu pjeva.

Al svijet je ne će čut!
Izgubit će se u tišini zraka,
Posrkat će je mjesečeva traka
I zamesti joj put.

Utari suzu vrelu,
Na počin zvijezde zovu;
Za oblacima sudije nam
Već slažu pjesmu novu.
Oko nas noć je gluha,
Sve slatke sanke snije,
Za gorom mjesec večernjicu
U svome svjetlu mije.

A dolje sjena otegnuta pala
Po raspucalom krovu, —
Šta zato? Sudije nam brižne
Već slažu pjesmu novu!
A mi ćemo se na uranku
U vrzinome kolu naći;
Zaigrat bijesno i pomamno,
I brat će vadit oko braći:

Razvijat će se kolo bijesno,
Dok ne zagrmi drugi: Dosta!
Ta proigraste, od starine
U mrvicama što vam osta. — — —

Nasloni zlatnu glavu, ogri me vruće,
Jer šećera i jeda čaša je prepuna,
A ja ti gorim, zlato, ispit ću je do dna,
Iskapit pustu do zadnjega truna! —

1898.

Bez tebe

ršćem kao žuti listak na zračnome talasanju,
Kad ga igra zlobna vjetra obijesnom šalom ganja;
Rastapam se kao duša iznemogla, satrvena,
Kada joj se ulagiva zlatnom varkom tiha sanja.
Dodji, dušo! — Sve je pusto oko mene i u meni,
Kô olovna vlažna pônoć bez srebrne mjesečine,
Kao oko krvnikovo, što ga spali uzdah suhi,
Pa nit može planut bijesom, nit u suzu da raspline.
Dodji, dušo! — Raširene čekaju te obje ruke,
Tamne oči zastaklene i bez slasti i bez muke.
A ja hoću obojega: srkat pelin, piti meda . . .
Ovako sam u ponoru težak komad pusta leda.

Omrzli mi modri visi iznad zvijezda i oblaka,
Kojima se povijala neiskusna duša mlada.
Mrzim šapat mednih usna, sladak pogled zmijskog oka,
Što no suzi s bratske sreće, što se žagri s bratskih jadâ.
Vjerovô sam . . . a tko nije? Davao sam sjenu svoju,
Pjenio se bez svog daha, kidao sam srce svoje,
Nudio ga, kao da je loša roba na pazaru,
Nek ga braća kao braća il razlome, il razdvoje . . .
Kidali ga, raspinjali, kao pauk sitnu muhu,
Kad naleti iz visine na svilene, tanke niti.
Prosto bilo! . . . Mogao sam, da poživem i bez njega,
Bar je sladje srkat tako i bratovu suzu piti! . . .

Sve je pusto, sve je prazno oko mene i u meni,
Gole stijene mrko zure, gola stijena moja njedra.
Dodji, dušo, kô kraljica zvjezdanoga ljetnjeg neba,
Kao duša djevojčeta laka smiješka, čela vedra.
Znadeš, da sam krvlju vrućom savio nam gnijezdo malo,

Angjeosko ti mu srce poklonila iz njedara
 Dodji, dušo! — Sledio se na usni mi dah ti vreli,
 A na ledu i najžarča iskra gasne i izgara.

Iza borbe svakidanje za koricom gorka hljeba,
 Što mi svaku žilu sisa, što poletnu misô pije,
 Kao žedna pijavica, koja krvlju život vraća, —
 Gdje će duša da počine, gdje će srce da se zgrije?
 Već se ledi kao kaplja, što o goloj grani zape,
 A ja čeznem za toplotom i za dahom ognja vrela;
 Na zrakama žarkog sunca titra život klice nove,
 Sa ognjišta razgorena uspinje se misô smjela.

Sve je pusto, sve je nijemo, — teški danci, teže noći!
 Gole stijene mrko zure, pritisla ih magla siva.
 Tek kroz pônoć kao sjena, kô utvara sanko laka
 Smalaksalaj, bônoj duši slatki san se ulagiva:
 Iskrsneš mi, željo živa, — ćutim dodir ruke meke,
 Usne gore u plamenu sa cjelova strasna, žarka . . .

Sve je pusto, sve je nijemo, — učila me teška zbilja,
 Pa i u snu lučit znadem: što je java, što li varka.

1898.

Oj, dodji!

Rorate, coeli, desuper et nubes pluunt justum.
 (Is. 45, 8.)
 Nos circumdederunt multae tribulationes . . .
 (1. Mach. 12, 13.)

Dj, dodji — — — — —

Kô lotosovu čašku u osvitku dana
 Razapinje nas želja, očajno čeznuće,
 Jer vatrom vrelom gori otvorena rana,
 Za novom kapljom vapi Tvoja krvi vruće.

Pomamio se narod izabrani,
 U bijesu svom Ti svete halje dere,
 A malo će se koji Pilat naći,
 S krivine tē da mirno ruke pere.

Pod razornijem trhom griza udesova
 Smalaksali su davno getsemanski kedri;
 Na Libanonu pustom — svetištu vijekova,
 Nit sunce kada grije, nit se nebo vedri.
 Zamračile se oči umu čovječjemu,
 Pa blatom jadan gmiže, istini se smije.
 Izgubismo se ludo bludeć bespućima
 Za morem žarka svjetla, gdje ni tračka nije!

Oj, dodji — — — — —
 Po utreniku ne će Tvoja noga sveta,
 Zarasli davno puti, krvlju prokrčeni . . .
 A Abelova krv se puši i rumeni.
 I moj je narod s oštricom u ruci
 Sve za Te lio, ali s dobre volje . . .
 Pa sad nadvúkla nad oko nam mrenu,
 Kô ljuta kletva guši nas i kolje!

A naokolo čete redaju se divlje,
 Zamračile nam ljubav, mržnjom nas ovile.
 Ne klonusmo, dok srce udaralo življe,
 U oku sjao plam, na desni brekle žile.
 Al sada grakće jato gavranova,
 Od pustog mesa što već davno posti,
 Pa ubija nas hjesomućnim cikom,
 Ispijat što će isušene kosti. — — —

Oj, dodji — — — — —
 Od ljute svjetske zime kad se tresti stane
 I božja sveta püt i vječnog oca čedo;
 Kad nebo, da Te zgrije, vrelim žarom plane
 I razne puke zemlje kada budeš gledô:

Ubógalj oni, što je ruku praznih,
Al vrelom usnom što Ti čelo dira:
To rod je moj, — ogòlili nas vijeci,
Nit zlata u nas, niti ima mira.

Al čekamo Te vruće kao travke suhe,
Što žude sitnu kaplju rose nebesnice.
U ljudske stare pravde davno uši gluhe,
A nismo opet vikli bacati se nice
I tražit milost, otkle mržnja bije
I podmukao prezir trošne krpe mjeri,
Te kô hijeni, željnoj i truleža,
S pomodrelijeh usna glup se smiješak ceri.

Oj, dodji... Vruće čezne isušena grana
I smalaksali davno getsemanski kedri.
Života ée im iskru dahnut nova rana,
A Libanon ée teška muka da razvedri!
— Al kada kreneš iz visine rajske,
I mojom zemljom blagim okom prodji,
Da čuješ, kako svaka travka dršće
I svaka duša vapi: Spasitelju, dodji!...

1898.

Na grobu pobratimu Hafizu.

aman suzu mamim, da mi lakše bude,
Kroz grlo je suho na dno srca pala,
Pa o zaledjene drugarice svoje
U inje se ledno krupna rasprštala.
Desnica mi pero grčevito hvata, —

Zar da pjesmu skladam? — Očajan i nijem
Okrutnu sudbinu roda mi Hrvata
Izvaljenim okom kao luda zrem.

Tebe više nema. Žarko južno sunce
Na mezaru tvome nove mami klice,
A sudbina stara zagonetkom crnom
Sledila ti čelo, pomrčala lice.
Mnoga misô vrela, plemenite nade,
Pobratime, s tobom vječni sniju san,
Ali s ovim sankom jošte dublje pade
Uskrsnuća našeg tako spori dan.

Tebe više nema! Cvijeća pitominu
Naše sudbe krute vjetri ne podnose,
Već kad zdravoj klici život se nasmije,
Nevidljive ruke haraju i kose.
A kolikim slavuj sićani biljisô,
A kolike grijô toplog sunca trak,
Pa u duši nikad ne sinu im misô,
Pa u srcu nikad ne razbi im mrak?! —

Pomrčinom gustom naša braća jure
U sunovrat crni, otkud puta nije,
A oko nas jato gladnih gavranova
Jeftinomu mesu lakomo se smije.
Zamamljivoj riječi, ubojitom daru
Pomamno veseli i star se i mlad;
Svaki dan nam novi idol na oltaru,
Pa mu prinosimo mirise i kâd.

Svetinja je danas, što se jučer klelo,
Te krvavo kolo tako zapliće se,
Dok nad nama burom mršte se nebesa,
A pod nogom zemlja rodjena se tresse...
Il se sjedi mrko, skrstiv noge trome,
I odbija gusti iza dima dim,

Pa svemirske da se osovine lome,
Ta lomljava ne bi pomaknula njim.

O, a tebe nema! . . . Još se sjećam živo:
Došao si k meni tih kô djevojčica;
Brat je brata vruće ogrlio tada,
Jer nam jedna misô sijala sa lica.
Pa vremena crnih lude uspomene,
Krv i rane ljute, jauk, bijes, rat — —
Nad oči nam nisu nadvlačile mreene,
Bratac si mi bio, a ja tebi brat.

Ao! sretni časi mladih ideala,
Plemenitih nada, zlačanijeh snova!
A u nas je tako malo kremenjaka,
Otvorenih duša djedovskoga kova.
Na gujsko te gnijezdo često put nanese,
Gdje si iščekivô mekan ogrljaj;
S bratske sreće brat se grčevito tresse,
Pakô brata svoga — nebratu je raj.

Tvoja duša čista suho zlato bila,
Tvoja vjera tvrda — kô rodne ti stijene;
A životu puti čvrsti, odredjeni,
Nisu bili magla, dim, ni lake sjene.
Tvoje srce mlado perivoj je bilo,
Tvoj rodjeni u njem živio je svijet;
Nadalo se puno, snilo, čeličilo,
Ni ne sluteć, da će tako rano mrijet.

Snivaj! Oko tebe djedovi su slavni,
A nad tobom modri rodne zemlje visi;
Crna zemlja mora da ti bude laka:
Kušô si joj boli, ali slasti nisi . . .
A pobratim suze ne će ni da vabi,
Da ti kvasi mezar iz daljine njom:
Čemerika ljuta iz nje iznikla bi
I davila bijelo cvijeće pelinom.

Al hrvatsko srce, kô i tvoje živo,
I u mojoj grudi udarat će vrelo;
Nikad ne će pravim držat, što je krivo,
Nit ću ikad pognut pred dušmanom čelo.
Pa kad novo sunce našim grane poljem,
Na mezar će doći, da ti javi brat;
Ili ćemo oba u životu boljem
Zajednički sretni iščekivat sat.

1899.

Uz domaće ognjište.

Lamti oganj, a na njemu rodjeno mi srce gori,
Slatke nade, smjeli snovi, kô i kaplje krupna znoja.
I što žarče vatra liže, sve me ljuća žedja mori,
Osjećaš li i ti tako, željo živa, ljubo moja?

Gorjet valja, da se topi mraz života, zimska sjena,
Pa kad mine, bar za vječnost da iznikne uspomena.

Bliže, zlato, — tako treba! Žari ti se rujno lice,
Meko nam je, toplo nam je, rajske sreće grudi pune,
A uz tako sveto mjesto sve su žrtve dim i trice
I rumene kapi krvi, što u oganj vruć se trune.
Izdisajem duše svoje plaćat valja sreću svijeta,
Pa još drhtat s ledne zebnje u zametku prvog cvijeta.

Ti ne strepi, željo živa, naši snovi nisu varke,
Sa svog krila nebo dobro angjela nam posla mala.
Omjeri mu smiješak zlatni, zagledaj mu oči žarke!
Tu je ljubav našeg srca na svetište jedno pala.
Razgarajmo oganj žarki, bit će toplo našem čedu,
Na njemu će grijati se u svjetskome mrazu i ledu.

Ja sam mrzô kao cvijetak u jesensko mrtvo doba,
Nadajuć se toplom suncu, mladih dana pramaljeću:
Kidao sam prevjes gusti sa prošlosti crna groba
I tražio klicu živu u svenulom davno cvijeću.
Miloduh sam mirisao, što mrtvački trulež skrivô,
Drhtala mi svaka žila, strepio sam i — uživô...

Il se hvatô tvrde tajne, što je nebo mudro skrilo,
Penjući se maštom bônom iznad zvijezdâ i oblaka.
U visini zamamljivoj jedno srce treperilo,
Kô s nevješta kada luka odapne se strijela laka.
Pod teškim se talasima vrela mozga previjao,
Sto put ustô, stoput pao, — i to se je život zvao!

Oko mene cvijeće cvalo, ali drugim mirisalo,
Dah života, usna žarka, vatren cjeliv, vedra čela...
Pun čeznuća sve sam gledô kô igračku čedo malo,
A s grudi se uzdah kidô, s oka tekla suza vrela.
Pa tko nije pod udarcem bijesnih želja sto put plakô,
Što ne može da zagazi jâl u nebo, jâl u pakô?!

Davno bilo. Hvala Bogu! Sada mi je toplo i meko:
Plamti oganj, a na njemu rodjeno mi srce gori.
Ognjište je moje sveto, crnom sam ga krvlju stekô,
Pa što žarče vatra liže, sve me ljuća žedja mori.
Izgarajmo, ljubo moja, bit će toplo našem čedu,
U životu kad nagazi po svjetskome mrazu i ledu.

1899.

Baština.

B krvavljena ruka pradjedova
I ljuta žedja, pomamna osveta
Na čelo krvav žig mi udarila,
Pa vedru misô mračî i pometa:
Uzburka krv, na bukove je vitla;
Kroz smrt i rane krčio bih put
I smijao se zadnjem izdisaju,
Kô ris medj ovce kad naleti ljut.
Nadvuće crn mi nad oko se veo,
U grudi srce razmaha se bijesno;
Razvalit hoće prsa razgaljena,
Kô da mu uska, da mu odveć tijesno.
Na stare mržnje mekanom ležaju
Nezasićeni nikad kopka crv,
A misô traži pusta razbojišta,
Da raspline se u bratovu krv.

A ti me gledaš plaho, zabrinuto,
Iz modrog oka čudan sijev ti sije;
Sa pomračena, naborana čela
Zar duša tvoja tešku misô štije?
Pa dok me gledaš, u oku ti modrom
Kô mjehur mali moja kletva pline,
I rasprši se, — s izmućene grudi
Kô uklet kamen uzdah se otkine.

Ti trest se staneš s vatrenih cjeliva,
Ja svu bih braću ogrlio tako,
Pa strven kletvom krvavih vijekova
Kô osudjenik smijô se i plakô!
I stištem srce, neka bije lakše,

Nek ljubav čista kucaje mu broji,
 Jer makar krvnik jedan drugom bili,
 Al opet braća, opeta smo svoji!
 U oku tvome čarobne su sile,
 Kô u vedrini nedohitnih sfera;
 Ti stišaš bijes tek jednijem pogledom,
 Što vijekovima nemilo nas tjera.
 Al na svom logu zar će mekanome
 Za vazda kobni da uquine crv?
 Zar ima sila, što će u svom bezdnu
 Toliku crnu da upije krv? ...

1899.

Sadio sam...

Sadio sam cvijeće sladjanijeh sanja,
 Sadila ga ljubav, čupala ga zloba.
 Klouuo sam bio, složile se ruke,
 Da nastave posô s onu stranu groba.
 I kad otvorena mamila me raka,
 Nudjajué mi čudne na pregršti sreće,
 Stišala se zloba, — ljubav neumorna
 Satrveno zlobom raspupala cvijeće.

Rascvalo se jedro bujnim pramalječem,
 U Edenskom vrtu nije ljepše cvalo!...
 Sav omamljen ležim s mirisa tolika,
 Volio bih, kad bi — manje mirisalo!

Ali nek miriše, — jednom se rascvate,
 Da se nikad više natrag ne povrati.

Kako samo divno o jutarnjem suncu
 Rosice se kaplja prelijeva i zlati!
 Ne znam, što me slutnja zaokuplja crna:
 Ta kapljica rosna, — to je suza tvoja!
 Odviše se blista na najljepšem cvijetku,
 U odviše šarnih razbija se boja.
 Da se zloba natrag u nju ne uvuče!
 U zlaćenju šari počinit joj lako;
 A da pomladjena klice trgat stane,
 Ne odoli onda ni raj joj ni pakô...
 O, da žarka traka ljubavi nebesne
 S najljepšeg mi cvijetka gorku suzu zbríše,
 Bez brige bih ležô u lisnatom hladu,
 Sunce nek mi sije, cvijeće nek miriše!

1899.

Zašto voliš? ...

Zašto voliš zvijezdu večernjicu?
 Od veselja što se topiš, lane,
 Kada zlatna nebu na vidiku
 Kao alem blistajući plane?

Zadnji trak se sunca na izdahu
 U svom ruju ognjenome kupa,
 A ti ne znaš, ne sjećaš se više:
 Na toj zvijezdi živjeli smo skupa.

Na svom tronu kad providnost vječna
 Stvorit smisli zemlju i svijetove,
 Ljubav nježna i mudrost duboka
 Gradile joj nedohitne snove.

Planu svjetlo ljubavi iz oka,
Sunašca se použegla žarka;
Zatitrala prvi put na zemlji
Zlatna traka i sunčana varka.

Po pučini vode neizmjerne
Na ljubavnom dahu mekanome
Sitni vali hitro zaigrali
Prvo kolo u životu svome.

Po dolini osulo se cvijeće,
Radujuć se prvom pramaljeću
I mirisom pojeći leptire,
Što nestašni oko njega lijeću.

Silan Ganges šumom zašumio,
Pa se miješa s dahom povjetarca
I sa prvim zujem neumornim
Na obali sitnoga komarca.

Al iz blata kada čovjek posta.
Dušu svoju kad mu Vječni da'nu:
Ljubav meka s krila božijega
Prvu suzu na zemljicu kanu!

Jer tek čovjek što je nogu krenô
Po pitomom vrtu Edenovu,
Sladeći se sokom datuljinim
I životu radujuć se novu:

Od svih sila neman najstrašnija —
Mrki udes čelo namrštilo
Te skovao sreću i nesreću,
Dok je Adam prvi sanak snio.

Ali ljubav svoju suzu diže
S kaljavoga zemljinoga lica
I daleko u svemir prenese:
Eto, — to je zvijezda večernjica.

Pa nam sjaji u ranom sumraku,

Kad se suše prve kapi znoja,
Trudno oko kada drijem sklapa,
Duša bude slobodna i svoja.

Pa nam sjaji u ranom osvitku,
Da osvijetli jadnicima pute,
Kad ih zora s prvom trakom sunca
Sjeća borbe svakidanje, ljute.

Na toj zvijezdi živjeli smo, zlato,
Lepršali poletno i smjelo,
Dok nam duha slobodna i vedra
Nije teško obavilo tijelo.

Al ne kloni pod bremenom krkim,
Nek ti umor ne nabora lica:
Zemna ljubav stari stan nam sprema,
Pogledaj ga: zvijezda večernjica!

1899.

Gosti u Hrvata.

edlajte mi bijesna ata,
Sram me leđi, krv mi stine,
A u dvoru moga brata
Ima mesa, medovine.

Ima svega: rodno polje
Pšenice mu nasu dosti.
Brzo konja! — Puste volje,
Danas su mi mili gosti!“ . . .

U tren oka juri kneže,
Kao da ga vile nose,
Gustu tminu strijelom reže,

Vitlaju se plave kose
Kao tanka paučina,
Kad se vjetrić igra njome;
Tutnji zemlja, dršće tmina
U zapahu vatrenome.

S munjom kneže nadmeće se,
Sladjane ga misli gone:

S cike mu se kuća trese,
Cvrči meso, čaše zvone.

Pa nit čuje piske ljute,
Niti kletve, što se ori:
Bratova mu kuća gori
I konjicu svjetla pute.

„Sve pones'te, što nam treba:
Medovine, mesa dosti,
Slatkog ola, bijelog hljeba,
Zar Hrvatu gost da posti?!“

Pa podbode čila ata,
Kao da ga bijesi gone:
Medovina žuća zlata,
Gosti piju, čaše zvone.

Otegle se zadnje sjene,
Kad u bijele dvore pade;
Taru gosti oči snene,
A knez s čašom zdraviti stade:

„Medovina nek se lije,
Meso trga, hljebac mrvi,
Malo ne bi, bratove bi
Donio vam čašu krvi!“

Proklet bio, medj blažene
Ne stigla mu duša sjene:
Ko sa kućnog svoga praga
Otjerao gosta draga!

Radogost mi Bog se smije
U rumeni rane zore;
Dužnost sveta — kletva nije,
Što mi bratu dvori gore.

Neka gore, nek nam sjaje
U veselju svijetla kruna;
Ova čaša do vrha je
Moga brata muke puna.

Nek se pjeni, nek se svija,
Jedna krv nam žile grije.
Tudja muka slasno prija,
A bratova najslasnije!

Zdravi ste mi! Svega ima:
Medovine, mesa dosti;
Kod kneza ste u gostima,
A Hrvatu gost da posti?!“

Zape kneže kô bez duše, desnica mu snažna klone,
Prevrnu se zlatna čaša, medovina razlije se.
... A na ražnju cvrči meso, hljeb se mrvi, čaše zvone,
S divlje cike kuća ječi, iznad glave krov se trese.

Pa se bijesno kolo vije:
Tudje kolo, pjesme divlje;
Kô iz pakla čeljad vrije
Te sve jače, te sve življe . . .

Knezu oko pomrčalo:
Prikovan je uz ognjište,
A bratovo čedo malo
Oca svoga muku ište.
Polagano krv mu vadi,
Zlatna čaša vrhom puna:
Bratska žedj se krvlju hladi
I kapi se sve do truna.

A okolo gosti stari,

Meso cvrči, hljeb se mrvi;
Podbuhlo se lice žari
Sve s kneževe vrele krvi.

Kupi kneže zadnje sile, podiže se, upire se,
Da razbije gustu tminu, crnu misô, što ga mori . . .
A u dvoru sve je pusto, samo gluha noć se tresse
Sa grohotna mrska smijeha, u daljini što se ori!

1899.

Stara znanica.

(Uspomena s ulice velikoga grada.)

Sjedi samo tude, kukavice sinja,
Toplo će nam biti, ugodno i meko;
Na kaminu žera modrim daškom tinja,
Sastasmo se eto, — a tko bi to rekô?
Nevolja ne pozna puteva ni druma,
Već probira žrtvu, dok još nisi nikô;
U osvitku prvom bila mi je kuma,
Pa sam krutoj ruci od djetinstva svikô.

Kolijevku imam za siročce tvoje,
Nek uz moga sina malo otpočine.
Što ga stišteš tako? Je li, ozeblo je?
Zar ga mogu zgrijat suze materine?
Neka spava slatko mali rob uz roba,
Čudno vrijeme leti, čudne snove kiti,
Pa na istom polju nadju li se oba,
Duše će im barem stari znanci biti,

Baš kô i nas dvoje. — Ti me poznaš, je li?
Ja se živo sjećam, odavna smo svoji!

Iz dana se u dan gledali i sreli
Kraj dvorova divnih, gdje se pravda kroji, —
Ljudska sveta pravda, što ne pozna suze,
Već života niti, kako valja, cijepa,
Da ne vrati nikad, što jedan put uze,
Izvetšala žena, stara, pa i slijepa.

Na tebi je i sad ono jadnih tralja,
Posivjele davno, pocrnjele, što li?
Ali se ne stidi, neka te ne boli,
Ma i krpe bile, svadbena su halja!
Stupala si nekad ponosna i vedra,
Kô carica mlada uz glasita cara:
Malo željâ kriju siromaška njedra,
Pa i te im udes u pakao stvara.

Usnice ti dršću. Znam ja priču staru.
S običnosti svoje ni žalosna nije:
Poginuo jadan na vrelome žaru,
Kujuć drugom sreću, nek se sladje smije;
Na ležaju meku sred sjenata hlada
U proljeću starom da se novom nada.

Što me gledaš tako, tvrda, čudnovata?
Ja ne krojim pravde, niti sudim svijeta.
Sa sobom donesoh lanac oko vrata
I prezreno ime, što mi k slavi smeta,
Da u dvore stupim besmrtnih bogova,
Gdje se smiju mravlju, kako slamke nosi,
Pa zidajuć kule zlaćanijeh snova
Za harač ih ljuti crnom krvlju rosi.

Iz upala oka, s potamnjenih pruga
Negdašnjja ljepota još i sad ti sije
Priroda se majka sama sebi ruga
I rodjeno čedo kao zmija pije.
Zato male dare, što ih tvrda daje,

Unovčiti valja i u paru zbiti.
Najsitniji alem, ako mrvu sjaje,
Požudne će ruke zlatom obaviti.

Ti se sjećaš, je li, onih bajnih vila,
Što na oku život zasićen im drijemô:
Ti u jednoj prnji, — a na njima svila;
Šibale te smiješkom, — ti molila nijemo
Milost, mrvu hljeba!

Bijesan sjever brijô
Zamećući snijegom otegnute sjene . . .
Sada se nad svima hladan humak svio,
Razlike vam bit će samo — uspomene.

Ja sam meka srca, pa bih dušu dao,
Krvlju srca svoga život povraćao:
I zgaženom crvu, što se prahom vije,
Salomljenom cvijetku, što za cvatom gine.
Al mi hljebac suhi zadnje kapi pije
I povija guste nad očima tmine;
A iz crnog mraka niče ljuta zloba,
Kada kleknut mora jadni rob pred roba.

Ti se bojiš za me, kukavice sinja,
I za iskru svetu, što još malo tinja?
To će te i gonit na ognjište moje
Uz vijanje vjetra, kroz puteve crne,
Kad se ljute stijene s ciče zime dvoje,
Mjesečeva zraka zaledjena mrzne.

Sjedi samo, seko. Dolazi mi često,
Uz ognjište moje toplo je i vruće.
Željам mladih ljeta ispeo sam prijestô,
Tu i tvoje mogu slaviti uskrsnuće.
Jošte srca imam, kad te vidim tako,
I to čedo malo, što se k majci svija;
Jer kad gledam jade, duši mi je lako,
Kô melem mi slatki gorka suza prija.

A s tvog tamnog čela, sa zjenice mrtve
Kô aveti crne teški jadi vire.
Gdje je pravda svijeta, da pogleda žrtve,
Što plaćaju dušom pomamne joj hire?
O, ne stišti čeda, nek ga udes mota,
Nek mu kô i ocu dah života pije . . .
To je stara priča ubogih sirota,
S običnosti svoje ni žalosna nije!

1899.

Slavska vila.

D oznajete slavsku vilu,
Zlatokosu, lakokrilu?
Nije čedo mutnog neba,
Teške magle, vlažne tmine
Pa ne bježi žarkog ognja,
Čiste zrake i topline!
. . . Kad se zlatnim zatalasa klasjem
Prvog puta ravno slavsko polje,
Rodni Daždbog slatko se osmjehnô
Svomu daru, — pa je puste volje
Pokupio miris bosioka,
Žitnog zlata, s lipe zelenila,
A na grani rumenog oblačka
Povila se Slavenkinja vila.
Zadrhtalo smilje i kovilje,
Krupno lišće drva javorova,
U tajnome šuščaju vjetrića
Pjesmica se talasala nova.

Čula pjesmu Slavenkinja mlada
Njihajući pod javorom sina,
A na traci sunčanoga zlata
Spustila se vila iz visina:
Ljubi čedo u očiće plave . . .
Nevin cjeliv ženskog milovanja,
Čiste usne s oblačnoga stana
U plamsaju rajevitih sanja!
Sniva čedo, — cjeliva ga vila,
Vid mu mračni, — al dušu razgara;
Skriva gnjilež s trulog svjetlucanja,
Al otkriva srce iz njedara.
Pa predaje drvo javorovo
U nevine, a u ruke čile,
I zazuji pjesma nečuveana:
Prvi darak Slavenkinje vile.

Zamirisa smilje i kovilje,
Potočići zažubore sitni,
Slavske zemlje milje i omilje:
Pusto klasje i voćnjaci kitni.
Zgrnulo se slavsko pleme,
U kolo se lako hvata;
Nagrnuto krupno zrnje
Kao silna hrpa zlata.
Ječi pjesma, zuje žice,
Vruća krvca breči žile:
Pripijevaju mlade djeve,
Otpijevaju slavske vile.
Pa sve manje, pa sve tiše,
Dok se mrkla nojca spusti
I dok zadnji podcik plamni
Ne zamrije vruć na ustih.
Dobri Daždbog rosom rosi,

Da se hrani sitno smilje,
Da se goste krasne vile
Uz veselje i obilje
Te ostave drugi darak neba:
Vruć komadić bijeloga hljeba.

*

Okovala zima ljuta
Topli dašak svijetlog dana,
Naturila crne tmine
Baba Jaga i Morana.

Stisnula se slavska čeljad
Uz domaće svetište:
Žarka ljubav zajednice
Pali vatru uz ognjište.

Unučad se stisla sitna
Oko slijepog djeda svoga
I upija željno priče
O bojima svijetlog boga:
Kad u ciki pobjednika
Strusi čašu svjetla čista;
Od veselja prva suza
Kad na sitnom cvjetiću zablista.
Milovidne kada strugnu vile
Po čistini jutra vedra;
Kada prva pjesma pramaljetna
Ustalasa djevojačka njedra.

Bjesni sjever sniježnim mrazom
Čiče Bijesi, ješni Jadi,
Ali vila uz ognjišnu vatru
Djeci svojoj sanak sladi.
Smiješi im se cvjetna Lada
Na krilima povjetarca laka,

Kao oku, što za svjetlom vene,
Bijela zora s rumena oblaka.

Mirno sniva slavska čeljad
Uz ognjište, kućno svetišće ;
Bjesni sjever sniježnim mrazom,
Čiče Bijesi, Jadi pište,
Pa se miješa vražja cika
S ljutom vikom pobjednika,
Što se željan krvi vruće
Na selište slavsko diže:
Da utrne oganj sveti,
Nevinašću krv da liže.

Plamti vatrom mirno selo,
Ljutom vragu žile grije,
Što je žedan vruću krvcu srkô,
A sad slavsku medovinu pije.

Razlijeva se slatka medovina,
Na ognjište kapa razoreno,
Pa u dimu crne slike šara,
Krvoloku plašće oko sneno,
Jer na krilu oca nebesnika
Slavska vila sniva okajnika.

*

Na čistini sveta lipa bujnim cvatom iscvjetala,
Smješka joj se toplo sunce, lahor dira čvrste grane;
Iznad nje je mnoga crna olujina prohujala,
Slušala je burne pjesme, gledala je grdne rane.

Uz svetišće poharano svinulo se sirotanče,
Mirisom ga lipa sladi, tihi vjetrić ljupka čelo,
A u sanku zlaćanome krasna djeva grli ranče
I podiže čedo malo na kriocu vješto, smjelo
U oblačne svijetle stane, među zvijezde, među munje,

Gdje se radja rujna zora, gdje se roje ješni Jadi;
Gdje se trne žarka zraka sunčanoga svijetlog oka,
Da iz tmine žarče plane, novim danom kad se mladi.

Hrani vila čedo malo

Devet punih godinica,
Vilinskim ga mlijekom doji,
Žarkom munjom mije lica.
Pa kad čedo ponaraslo,
Bratimi ga mlada vila,
U junačku desnicu mu
Svoje krvi natočila.

Kuje vila gvoždje ljuto,
Šara žicom suha zlata,
Teše sedlo šimširovo,
Zmijom uzda bijesna ata.

Odsijeva gvoždje ljuto,
Čilog ata stoji cika:
Slavskoj zemlji poharanoj
Šalje vila ljuta okajnika . . .

*

Spustila se noćca tiha, umorena četa pala,
Naslonjeni o tvrd kamen sniva junak uz junaka.
Bezbrizno se oko sklapa, slobodna je slavska zemlja,
Satrvena, raspršena krvopije sila jaka.
Mogila se u vis diže, vječan spomen pokojnima,
Što su pali za ognjište i kućište sveto svoje;
Slavenska im lipa miri, sitnim cvijećem vijenac vije,
A oko njih slavske vile kolo vode, pjesme poje.
Ražarene bukne zublje, šušti svila, kosa meka,
Junačke se vedre duše na talasju zračnom slade . . .
Savija se sveta lipa, prisluškuje tajnom šaptu,
Da ga priča, kada na zbor dodju slavske majke mlade.

*

*

Zar ne znate slavske vile
Zlatokose, lakokrile?
Poslušajde šapat cvijeća,
Sitan romon bistra vrela;
Razgovornu pitaj goru,
Golo stijenje mrka čela,
I jezercā talas laki,
Kako moli, kako zbori,
Kad u vatri ranog sunca
Rumen oblak nad njim gori.

Ne gori li na tvom srcu
Vječna zublja vatre vrele, —
Svetost pjesme da ne kaljaš!
Slavska vila nosi strijele,
Da probode kamen srce,
Da ga u prah zemni baci:
Nije stana za svakoga
Nad zvijezdama i oblaci!

Poznajete slavsku vilu
Zlatokosu, lakokrilu,
Punu snage kô dan ljetni
U osvitku zore rane?
Nije čedo mutnog neba,
Niti krvi istančane,
Što kroz žile popucale
Hladnim trncem grozu ganja
I izvija trule slike
Bolesnoga mahnitanja.

Našega je srca dio,
Naše sreće, naše suze:
Vodila nas na razboje,
Kidala nam ropske uze.

U kamenu ne isklesā

Umjetna joj slike ruka:
S nama diše svjedok živi
Naše slasti, naših muka.

Zato, braćo, što imate srce,
Vedro čelo, a desnice čile,
Oko rodne kupite se vatre,
Slavenkinje bratimite vile.

1899.

Uz otvorenje franjevačkoga gimnazija u Visokom.

Ka razvali pustoju, kraj ognjišta stara
Iskrsavaš opet ponosna i smjela,
Pa kraj razorena davno već oltara
Buktinja se pali i žarka i vrela.
Prosvjeti i umu, napretku i radu
Ispod drevnog grada ispinju se dvori;
U tišini svetoj, u sjenatom hladu
Oganj će se umni s nova da razgori.

Ispinju se dvori... S povenulih usta
Kidao je fratar koru hljeba crna,
A seljaku tekle kapi znoja pusta,
Prebirući vlačē sa oštroga strna:
Iz narodne muke teško i lagano
Zidove su digle sirotinjske ruke,
Pa se rastvaraju kô prozorje rano
Današnjega dana bez vike i buke.

Ne dižu se u vis krstovi od zlata,

Ne trgaju bijesno nabiti mužari,
Niti blješte sjajem ožežena vrata, —
Skromnim svjetlom dršću sirotni oltari.
U sunčanoj zraci sakriva se varka,
Da prekrije trulež mračnjaštva i tmine,
A žrtvenik skroman traži ljubav žarka,
Da se moli Bogu pravde i istine.

U davnini crnoj uz mrtvačku sliku,
Kad se gladan gavran nad lešinom vio,
Znadete li, tko je stajô na braniku,
Što je stadu svomu skroman fratar bio?
U svjetlâcu oštrom ubojna handžara
Tko je držô luču prosvjeti i znanju?
Tko je s neba skidô sunčanoga žara,
Crnu noć da stvori u svjetlinu danju?

Tko je čuvô niti ljubavi i bratstvu,
Da ih zloba tudja sasvim ne raskine?
Tko je rod nam spasô djedovskom Hrvatstvu,
Da sa starom slavom ime ne uquine?
U kućerku malom, uz ognjište vrelo,
Kô najmanji bratac jadne braće svoje,
Vedrio je fratar narovano čelo,
Davô srce vruće, nek ga braća dvôjê . . .

Uzdanico naša, naraštaji mladi,
Što ćete se kupit u tom svetom hramu,
Nek vam ljubav bratska tople grudi sladi,
Istinom i pravdom razganjajte tamu.
Sjećajte se vazda opaljene ruke,
Što u teškom znoju pîta vas i hrani;
Našeg svijeta rane nek su vaše muke,
Cilj i sreća vaša — naši svijetli dani.
Niknuli smo redom iz kućerka mala,
Vični crnom kruhu i uzglavlju tvrdu;

U povelju sudba teška nam je dala,
Da nosimo križe po golgotskom brdu.
Pa šarena knjiga kad vidike nove
I novi vam svijet mudra kad razgali,
Neka vam se srce uz poletne snove
Kao bršljan vije uz kućerak mali.

Vodit će vas ruka skromna redovnika,
Što otkucaj svaki svoga roda znade;
Kô prošlosti davne izrezana slika
Živom bojom piše radosti i jade.
Nad vama će bditi sjene pradjedovâ,
Što su srce svoje raskinjali vruće,
Samo mrak da raspu s rodjenoga krova,
Samo rod da sretno slavi uskrsnuće.

A vi, časni dvori, diž'te se visoko,
Kô poletna duša, kao misô čista,
Da vas zavidničko ne dosegne oko,
Da nad vama suza zlobe ne zablista.
Na vjetriću lakom, u gromova ciku
Nek leprša barjak ljubavi i bratstvu,
Nek na izvišenom plamti žrtveniku
Vječno luča sveta Bogu i Hrvatstvu.

1900.

Dobro došli!

(Prigodom razvijanja Trebevićeva barjaka.)

Rrvavo su kolo vodili nam oci,
Povlaka im oči sapinjala gusta;
Ljubavi su bratskoj bivali svjedoci —
Izdisaji smrtni i garišta pusta.
Crna noć u duši, strašni grom na čelu,
Da i malom čedu meka prsa para;
Kroz tminu i maglu zrnje put nam sjeklo
I svjetlica oštra ubojna handžara.

Bilo je, pa prošlo, — milom Bogu hvala!
Sukrvica mutna s oka nam se mače;
Zora novog dana grudi otpučala,
Kô iza sna braća sjećaju se braće.
A hrvatska vila ljubavi i mira
Baca prevjes gusti preko prošlih dana,
Preko mrtvog groblja grijeha Kainova,
Preko teškog bola usječenih rana.

U osvitku prvom novog porodjaja
Dobro došli, braćo, s mora do Dunava!
Kuća nam ne blista s alema i sjaja,
Nit je vijencem ružâ ovjenčana glava.
Iste kršne gore, munjom opaljene,
Isti šapat mili hrvatskoga slova;
Jedna krv u žilam, jedne uspomene
I budućnost jedna sprema nam se nova.

Dobro došli, braćo! Suze radosnice,
Otkucaje srca — tko će da prebroji?
Pogledajte oči, pogledajte lice,
Zapitajte dušu, — braća smo i svoji.

Vreo cjeliv dršće na usnama žarkim,
Gdje se kroz sto ljeta tresla kletva bratska,
Sa cjeliva toga — o, da plane sveta
Naše plavo more, gore i Hrvatska!

Pružajmo si ruke kao zreli ljudi,
Zatočnika umnih traže zdrave misli.
Razbit valja obruč, što nam steže grudi
I predsudâ mrake, što nam dušu stisli.
Pa kažite vjernoj na ognjištu ljubi
I dječici sitnoj, srcu sreca svog:
U visini vedroj ljubavi i bratstva
Bog i Allah silni da je jedan Bog!

Dobro došli, braćo, — barjak nam se vije,
To treperi zvijezda željkovana dana.
Blagoslov s nebesa nevidno se lije,
Iskrsnula ljubav šapće iz tihana:
Uhvatite kolo, misô nam je zdrava,
Ne tražimo tudje, al ne damo svog;
A u vedrom visu ljubavi i bratstva
Bog i Allah silni jedan nam je Bog!

1930.

Kumici M. K.

visini vedroj vasionog svijeta,
Kud se jedva kada ljudska ispne misô,
Kô najčišći dragulj trepti zvijezda sveta,
Najviši joj prijestô Svevišnji upisô.
Ne sluti je duša, što u strasti gori,
Nit je motre oči prahom obavite,
Samo čiste želje kao lijer o zori
Angjeoskom rukom žrtvenik joj kite.

Trepti zvijezda sveta gore u visini,
Kô vječito svjetlo blista se nad rajem,
Da je ljudsko oko, vično gustoj tmini,
Ne može dokučit zemnim pomisljajem.
Komu krv se mamna žilama vijuga,
Komu vatrom plamte zažarena lica:
Nikada mu vjerna ne će biti druga
Angjeoska seka — božja svećenica.

To je sjajna zvijezda prijateljstva čista,
Što uzdahom jednim po dva srca cijepa;
U gorčini suze kô biserak blista,
Iz duboke rane iskršava lijepa.
Na oltaru njenom ne pali se žrtva,
U rodjenoj krvi kad ti brat se valja,
Nit prolista listom iznad žića mrtva,
Da otrovnim sokom suhi prašak kalja.

Hodi sa mnom, sele, žrtveniku tome,
Mila kao krotko u popasku lane,
Gdje se dah svoj daje, gdje se srca lome,
Jedna suza roni, jedne peku rane.
Pa vilinskom rukom kao pramaljeće,
Kad s vjetrićem lakim uz doline krene,
Sadi na žrtvenik djevičansko cvijeće,
Plavomilja sitnog svete uspomene.

A ja ću ga krilom čiste poezije
Zaklanjati brižno od sjevera ljuta,
Da mu nježne klice ledom ne ubije,
Da mu dašak zima ne okuje kruta.
A što zlobna guja iz praha se diže,
I što otrov crni oko sebe lije,
Ne plaši se, sele, — tko po kalu gmiže,
Tomu zvijezda naša na dohvatu nije.

1900.

Iščikanje.

I ga čekaš, je li? — Baš je davno bilo,
Dva put snijeg pade, zapadoše puti,
Pa prolista opet ruta i kadiva,
Djetelina sitna, a i neven žuti.
Ali gdje je srce, da junaka ruži,
Što ga ne bi dugo, — kada cara služi!
Jučer strina Jelka bijaše u gradu,
Došao je, veli, vesela mu mati!
Rodjena ga braća više ne poznadu,
Ma sasvim se drugi otuda nam vrati . . .
Mekan je kô vuna brižno raščihana,
Kad je mlada neva po prisoju suši;
A kosa mu sjajna, sitno raščešljana,
Blago li mu majci, blago li mu duši!
Vidiš mu u licu, kako krv vijuga,
A kad zbori sokô, kô da knjigu štije:
Baš će sretna biti sudjena mu druga,
Jer u našem selu jednaka mu nije.

Tako veli strina, — a ona ga čeka,
Pod sigurno mora da se i njoj svrati;
Ona mu je vazda, što je glasu jeka,
Kada zvonko grlo kroz dubrave prati.
Smjerna, umiljata kao bijelo janje
Robinjicom sinjom biti će mu mlada,
A krvavi žulji i pripeke danje
Život su joj cio i sladjana nada.

Saviti će gnijezdo, kô što vije orô
Na stječici stijeni mučno i polako . . .

— — — — —
Ne varaj se, seko, sad je doba novo,
Današnjega dana ne ljubi se tako!

Gledala si, je li, ispod miloduha,
Kako pauk ružni sitne prede niti,
Na sunčanoj zruci mnoga zlatna muha
U mreže mu tanke kao mamna hiti;
Jer on vješto vreba, još vještije cijedi
I najmanju kaplju, što životom diše;
A kad iskra smrzne, zlato kad ublijedi,
Povjetarac svaki sitan prašak njiše.

Tvoja ljubav, seko, nesvjesna je sila,
Što raznosi pelud sa cvijeća na cvijeće,
Kad s crvena neba rujna zraka šiba,
Kad se tihi lahor uz potocić kreće,
Pa se narav mladi nevidno, polako,
Al današnjeg dana ne ljubi se tako!

Svaka žila breči, trza se i kida,
A izgara život kao suha grana,
Po mahnitij krvi kopka gladna gnjida,
Grotulja je kratka odbrojenih dana.
A života punu kô da srcu prašta?
Okusio i on pogubna je dara,
Pa ni čudo nije, — vidio je svašta
U velikom svijetu, služio je cara!

Splela mu je niti od tanane svile,
Nije za njeg više uprtinjača torba.
Tko će bodljikavim da se pirom guta,
Kad gospodska sto put slasnija je čorba!
On će bit gospodin, — kao torsko pseto
Čuvati će pomno gospodaru vrata,
Al mu nikad gladno ne će doći ljeto,
Jer se na dlan prima u gotovom plata.

Kad u kuću dodje, bojom ožeženu,
Ljepše neg je crkva u kaljavom selu,
Ogrlit će nježno svoju gojnu ženu,
A ona će mila draškat ga po čelu.

Krene li mu vjerom, — i to lijeka ima:
Po mehanam svijetlim na izbor je vilâ,
Dok u džepu zveči, — bit će mio svima,
Uz drhtavu ruku šuštati će svila.
U oblaku dima, uz pomamne žice
Topiti će brige u čaši i vinu;
Pogažiti božje i svetačko lice,
Stideći se oca, kunuće djedovinu.
Kada dan zabijeli, — mučno i mamurno,
Kô jasika dršćuć čuvati će vrata
Te obijat gradom kao pseto žurno,
Al kad mjesec mine, — sigurna je plata.

Sklopi oči, seko, i okance lako,
Već u grmu ptica sluti ranu zoru;
Tvoga crnog oka nije sanak takô,
A ovce te željne čekaju u toru:
Da izjaviš bijele na livade travne,
Potok gdje žubori, iva gdje miriše!
Ne razbijaj okom pomrčine tavné,
Jer tako se danas ne miluje više!

Tvrdje srce nadji i žuljave ruke,
Što krvavim znojem crni krušac lome,
Pa uz šapat lišća, uz skrušene zvuke
Opaljeno čelo dižu Bogu svome:
Da ih grāda čuva i godine crne,
Mrkvi vuk da bijelo ne kolje im janje . . .

— Eto zadnja zvijezda na obzorju trne,
A sviću ti, seko, brige svakidanje.
Sklopi crno oko i okance lako,
Jer današnjeg dana ne ljubi se tako!

1900.

U polusnu.

Roč je meka pala kô tanane niti,
O duvaru starom što ih pauk prede;
Po cvijeću, po lišću i vjetrić zadrijemô,
Samo zvijezde dršću, pa dršćući blijede.
— — — Snivaj, zlato moje, spokojno i mirno
Iza brige danje, iza crne sluti . . .

Gdje je klica, koju nije mraz dodirnô,
Šta su glatki, ružičasti puti?

Nijem poput tmine crne
Ponad našeg čeda stojim,
Krv mi stine, srce trne:
Kucaje mu brojim.

Sve je tiho, mrtvo, gluho,
Kô da sav se svijet isplakô,
Pa i moje teške trepavice
Slatki sanak tãkô.

Čudno snivam: Težak komad leda
Pritisnô mi prsa te ispija dah;
Gvozdena mi ruka ganuti se ne da,
Za srce me hvata kao môra zla.
Pa sve jače stište, sapinje i gnjete,
Da izbije srcu osjećaje vrele.
Kô svjetlice slike ispred oka lete:
Jeka zvona, divlje pjesme,
Bijesna družba, mirno selo,
Šum i rijeke, slatke česme,
Strasno oko, glatko čelo . . .
Trzô sam se, — pa sve opet gluho, tiho:
Ja sam mrtav bio . . .

Nevidovna ruka laka

Dizala me u visine;
Iznad zvijezda i oblaka
Lomile se guste tmine,
A beskrajni svitô dan:
Žarko sunce, — ali bez zapada,
Vječna proljet, — al bez novih nada,
Časak vječnost, a sva vječnost san.

U dubini dolje crnila se zemlja,
Kô mrtvačka krpa što u grobu gnjije,
Kao da joj nikad danak ne zsvijeti,
Kao da je nikad sunce ne ogrije!

Bilo mi je teško, bilo mi je žao,
Što ne gledam više sivi prah i kao.

Za zvekom sam čeznô roblja okovana,
Želio sam vidjet, kako pišti rana,
Kako krv se lije s ubojna handžara,
Kada oštar vješto bratsko srce para.
Da sam čuti mogô željezo i lance.
Kojim sveta pravda kuje divlja pseta,
Da ne dave bijesni u oboru janjce
U osvitku prvom mekanoga ljeta.

Teško mi je bilo, bilo mi je žao
Pa sam zaplakao . . .

. . . Sjatile se duše blažene i sretne,
Ispod ruke jedna lagano me uze:

— Prah zemaljski valja da se ovdje smetne,
Tu se ljubi, živi — bez boli, bez suze . . .

— — A patnici ljuti, mučenici dolje,
Graktaj kobnih vrana i sljepoća bratska?
Naše divno more — neorano polje —
Zemlja i Hrvatska?

Gušile me suze ljute,

Kô što nikad nisam plakô,
Prvi put je uzdah čudni
Božji prijestô tâkô.

— O, povrati dušu moju .
Ženi mojoj, malom čedu,
Patnicima, nevoljnima,
Zemlji, ljudskoj bijedi!
Šta će meni žarko sunce,
Koje ne zapada?
Šta će sreća, a bez suze.
Proljet, a bez nada?

Ja na zemlji ništa nemam,
Niti časti, niti zlatna dara :
Pjesme pjevam, pjevajući trgam
Srce iz njedara!
Pa komade braći nudim,
Jadnim, nevoljnima,
I što više trgam, lomim,
Sve ga više ima.

Ni za pustom vlasti želja me ne mori,
Rad te želje lude angjeo je pao,
A ti si mu, Višnji, za vječitu kuću
Pakô iskopao.

Niti dižem ruku, da raskopam tajnu,
Štono si je mudro ljudskom oku skrio,
Pa iznad nje prijestô gromova i munjâ
Povrh zlatnih zvijezda i sunašca svio.

Za mrvice trga misao se ljudska,
Rad te želje lude nevolje su ove,
A kerubin mrki sa plamenim mačem
Još i danas čuva bašte Edenove.

Istinu na barjak čovjek je upisô
Te kroz oštre bridi zlatne zvijezde mrvi:

A po kalu vâlja poletna se misô,
A ljubav se kupu u rodjenoj krvi.
Žarko svjetlo puca, da te u užitku
Kroz tminu i magle sluti bar ne more,
Da ispijaš lakše krv i muku bratsku,
Dok ubogalj lomi i probija gore.

Upiru se sile, putevi se krče,
Ispija se mozak i proliva krv,
Kao da bi svemir uzdrmô se cio,
Kada crnom krpom ne usplazi crv!

Vjeruje se u Te, višnji gospodaru,
Tvrda im je vjera, — al u grudi kamen,
Pa da svetu nogu opet svijetom kreneš,
Ne bi krvi svoje našao ni znamen.

Krstovi su danas od suhoga zlata,
Na Golgotu vode ružičasti puti:
Vjeruje se u Te, jer mekane duše
U raskoši dršću ispred crne sluti:

Da se zlatni lanci ne stvore u zmije,
A svilena halja u pakleni plamen;
Vjeruje se mnogo, moli se i — živi,
Tvrda im je vjera, — al u grudi kamen.

Ljubavi je malo, — pa u ljudskoj bijedi
Jedva kad zasuzi samilosno oko;
Velike se duše za istinom gone,
Sa ležaja meka penju se visoko.
O mrve se sitne trgaju i lome,
Ispija se mozak i proliva krv,
A tko mari, kad se u blatu i prahu
U rodjenoj krvi malen vije crv?

O povrati, Višnji, na zemlju me dolje,
Mojoj ženi, mome čedu,
Patnicima, nevoljnima,

Da još gledam ljudsku bijedu;
Da komadam srce svoje
U pjesmama,
Još imade u njem vatre,
Ima plama.

Silni će uminut kao oblak dima,
Što ustavlja dušu i sapinje dah;
Istina i znanje, krsti, lovorike —
Sve će se u kao smrviti i prah.

A kad ledni obruč stegne zemlju cijelu,
Kada zadnja iskra načini se led,
Pa rasprsnje mahom kô mjehurić mali
Sve u nedogled:

Sakupit će ljubav i taj prašak sitni
I sazdati novi, nevidjeni svijet,
A zlokobno stablo spoznađe i znanja
U Edenu novom ne će pustit cvijet.

Ljubavi te silne i ja iskru gojim,
Al na vječnom suncu utrnut će mala;
A na zemlji dolje u crnome prahu
Na mnogu bi ranu kao melem pala.

Pa me vrati, Višnji, teškom mučeniku,
Na zemlju me vrati i u svjetsku bijedu,
Da sokolim braću, dižem očajnika,
Da kucaje brojim bolesnomu čedu.

Smilova se nebo dobro,
Nevidovna ruka laka
Ponese me kao munja
Ispod zvijezda i oblaka.

Noć je meka bila kô tanane niti,
O duvaru starom što ih pauk prede;
Po cvijeću, po lišću lagan vjetrić drijemô,
Samo zvijezde dršću, pa dršćući blijede.

A ja nijemo opet kô i tmine crne
Uz ognjište svoje u tišini stojim,
Pa bolesnoj braći, bolesnomu čedu
Otkucaje brojim.

1900.

Dva svijeta.

mo, željo živa, da te majka gleda,
Stani, tvrdo ti je uz ognjište staro . . .
Znadem, da je svima umirati reda,
Al te život, sinko, odveć rano sharô!
Krvavom ti mrežom oko ispleteno,
Kao da ga guje iz kamena pile,
Pa široku zjenu, život, vatru vreću
Na jeziku tankom ljute izvadile.
Cvat i klicu zdravu život ti već zgasi
U proljeću ranom, gdje još sunca ima.
Šta će biti, čedo, kad jesenski mrazi,
Sa sjeverom ostrim kada stegne zima? —

Majko!

Iz rodjenog mozga valja cijedit misli,
Raspinjati dušu na vječnom propelu;
Zaigrati lako, kad te grč stisli,
I na sitne kapi krv vaditi vreću,
Da je jastreb pije, što nad glavom kruži, —
Tako, samo tako kruh se danas služi!
A ja ljubim, majko, orla na oblaku
I sunašće žarko, što mi mladu sjaše,
Ljubim kršne vise i doline plodne . . .

Dobro, čedo moje, al to nije naše! . . .
Pogledaj nam kuću: s temelja je pala,
Kô i duša moja samo što još diše;
A nekad je puna pjevala i cvala,
Kô jabuka jedra, kad se o grani njiše.
Djevojke i momci trgali se o nju,
Omrkne li putnik, pred njom će da sjaše;
Med i mlijeko teklo, pogače je bilo,
Pa nas vezir štovô, častile nas paše.
Sada učestalo nevrjeme i kiše,
A drvena gradja na mokrini trune;
Drač i korov guši i te male klice,
Što sa zdrave biljke na zemlju se rune —
. . . Na ognjištu vatra tinjala je sporo,
Kô da mrkih čadja plaši se i boji,
A plamečak tanki s drhtajem se kidô,
Kao srce mlado od milenih svojih.
Iz prikraja majka pogledom me pila,
Kô vošćana slika srebrna okvira.
Po svenulom licu, naboranom čelu
Blijeda sjena pala mrtvačkoga mira.
Na prsima ruke izlomljene svila:
Čunak im je snagu izmoždio mladu,
A očima igla ispila je vatru
U vezivu hitru, u noćnome radu.
Kô slika je bila zvijezde utrnute,
Što odavno bilo životno joj stalo;
Bila je kô biće iz vremena starih,
Što u tamnoj priči amo zabasalo.
U dubini oka sjetna, obnemogla
Prošlosti nam davne pjesma zamirala,
A medj' obrvama teški umor drijemô
Sa tolikih nada, sa tolikih zala.

Utrnula vatra, kroz sumračje meko
Mir je tiho padô otajan i svet:
Bez uzdaha bônog, bez slova i suze
Na mrtvačkom odru čitav ležô svijet.

A na dvoru dolje u sunčanom zlatu
Čudnovati glasi čudne pjesme zvone:
Dječica se luda oko starca gone,
Sićušnu mu paru pružaju za platu.
Al ubogalj crni bit će brzo goso
I po omraženoj baniti se grudi;
Na jastuku meku, uz pogaču bijelu
Smijat će se slatko magarcu i ludi,
Što bez kućnog praga kô strašilo noćno
Pomiče se svijetom i prebire smet,
Pa očajnom kletvom zemlju s nebom trese,
A živjeti mora, ne daju mu mrijet.

1900.

Na groblju.

Bogo se stislo u dnu malog sela,
Kô siročje crno, živim da ne smeta.
Pramaljetna kiša, zraka sunca vrela
Ispila sa križa i Gospodnja ljeta,
Nesigurna ruka što ih iskopala
U kamenu meku,
Pa kad s punog grla glas se ne izvija,
Da zamete jeku.

Al porasla bujno drača i kopriava,
Pretio joj korijen tu, gdje život gnjije.

Iz grobova smrti niče klica živa,
Rosica je draška, sunce joj se smije!
A od gadnog crva, što iz zemlje gmiže,
Ugojen i punan leptir će da skoči;
Za šarenim krilom, lakim lepršanjem
Ljudske će se mnoge otimati oči.
Pa kroz maglen oblak, il kroz prevjes zlati
Gledati komadić božije ljepote,
U kojem nam mrvu od Edena vrati,
Što sa voćke kobne Adamu se ote . . .

Podjednako grob se groba hvata,
Dignula ih bijeda, pa ih bijeda ravna.
Grob i kolijevka — dva blizanca brata,
A nad njima pustoš razlila se tajna,
Pa kroz crnu tminu klize tužne sjene,
Udaraju zemljom i Ilinjskim znojem:
Polomljena snaga, istančale žene
S trzavice teške u životu svojem
Za koru se lomeć ječmenoga hljeba
I za mokru glavnju uz ognjište malo;
Kajuć se i moleć za komadić neba,
Što od izbranika božjih preostalo.
Za to im se trgô zadnji izdisaj:
Sirotinjski život — sirotinjski raj!

U zvjezdanoj noći, tihoj mjesečini,
Kad pomamna ljubav bijesnu vatru pali;
Pa nad rastrganim, polomljenim cvijećem
Novim se životom, novom žrtvom hvali:
I najmanji drhtaj umora i slasti
Gušio je njima jauk siročadi,
Što će danas, sutra pred majčicom pasti
I ukočit oko s mraza, s ljute gladi.
Nevolja i bijeda život im je dala,

Nevoljom će harač crni joj da plate,
Da se vrši zakon, što ga ukopala
Nemilosna sila u zvjezdice zlate.
Pa pomamna čežnja kad joj raspne grudi,
Da imade barem što će ništit, trt:
I tu ima mesa, ta i to su ljudi,
A život im cio, sva im svrha — smrt!

II.

Na najtanjem valu smalaksale vike,
Gdje se meki glasi žuboreći krile,
Umjetnice ruke digle spomenike:
Ugojene žene, angjele i vile.
Pa punanoj usni, zamamnome oku
Udahnule sjetu u dražesnom sanku,
A po jednoj grudī, nadojenom boku
Prebacile vješto koprenicu tanku.
Na vratnici smrti rasipa se zlato,
Da se trulež srca i golota skrīje,
A u crnoj vlagi, zapari i dimu
Jedra krv i meso troši se i gnjīje.
Koliko bi za to sinjih kukavica
Rashladjenu usnu tākô smiješak laki;
Koliko bi suza otrlo se s lica, —
Al ja adet taki!

Tanani se čempres u visinu vīje,
Kroz tamno mu granje vere se i drhti
Proziran oblačić soka ljubičina,
Štono žestok buja iz grobova smrti.
Otegnuta traka gluhe mjesečine
Zasjekla se tvrdo u mramorno stījenje,

A po bijeloj niti, kroz mirise meke,
Lagana se sjena polusvjetlom penje.
Uvukô se vjetrić u šareno cvijeće,
Nit se čempres njiše, nit se ruža kreće,
Samo rosa tiha kô sićušno inje
Kroz koprenu gustu probija se lako,
Kô na brzom lijetu da je angjeo mali
Vlažnom usnom čelo grozničavo tākô.

Ispinje se sjena, dražesna i mila,
Iz bistroga vrela povotkinja vila.
Sumorno joj oko na mjesecu titra
Kao istančala, ispijena tuga;
A po vlažnoj usni u trzaju divljem
Medeni se cjeliv munjevno vijuga.
Zlaćani joj pehar u desnici drhti,
Dubok je i bezdan kao vrela vlasti.
Ispila ga eno na posljednoj časti,
A trunje je zlobnoj ostavila smrti,
Da joj put posvijetli nebu do predvraća, —
Tako žena plaća!

Za njom druga vjerna otisla se brza,
Još joj prstić trepti na srebrenoj žici.
Pjevala je pjesmu mamnu i pomamnu
Ljubavi i vjeri — žednoj pijavici,
Što zemaljsku krvcu ispija i suši
U škakljanju drijemnu, na izdahu sreće,
A za stelju meku otupjeloj duši
Štere bijelo cvijeće.

Na drhtaju lakom ugodjenih žica
Svijetom je slatkim promijenila mlada.
Skliznula se hitra zažarena lica
Po oblaku gustom mirisa i kada;
A dok prva suza ovlažila oko,

Treptjela je davno visoko, visoko!
Lagana i medna kô ljubavna pjesma
Iz srca u srce što se strijelom vije,
Pa joj slast iz duše pomamno i žarko
Druga seka pije.

Ispinju se sjene sanljivo i lako,
Uspomene slatke dosadu im slade, —
Na zemaljskoj sreći providnost i pravda
Vječne kazne grade . . .

Ispile su čašu medenu i slasnu
Bez straha i brige,
A na take duše sudija svemira
Ne pomisli pišuć zakone i knjige.

Tihano se čempres u visinu vije,
Kroz granje mu drhti traka mjesечеva
S ugodjene žice, što nad grobom smrti
Ljubavi i slasti vječnu pjesmu pjeva,
A miris je ruže upija i zove
U tanane grane čempresove.

III.

Slatka kao sanak, što ga Divi sniju,
Premećuć po duši trista ljudskih jada,
Na kriocu vlažnom mekanoga vjetra
S vječitoga leda noć raskošno pada.

Crvěn mango-cvijeta i bijela jasmína
Sa zlatom se plete sunca indijskoga,
Što treperi lebdeć sred čistih visina
Kao žuto klasje sa jesenja stoga.

Nevidno i tiho mrki mrak se hvata,
A poutkom mliječnom vedro nebo šara,

Dok zvjezdica prva dršćuć iskršava
Blizu, gdjeno sunce zamiruć izgara.

Ljiljan se uz liljan dražesno poredô,
Oblak ih rumèni, što nad njima pliva,
Kô po mladom snijegu, o iglicam tankim
Kada prsne krvca rumena i živa.

Sve o zadnjoj traci iskreć se treperi,
A noć s neba pada raskošna i nijema:
Samo list o listak mrvu što zašušti,
Kud se šakal veruć zalogaju sprema.

Na čistacu pustom prisojnoga gaja,
Gdje kamenje puca o pripeci sivo,
Kud se samrt šulja mučno i polako,
Rasteglo se u šir ljudsko groblje živo.

Tu se u prah lome o užasnoj boli
I mrvice sitne slasnom pomišljaju,
A zloradi bozi stidom se rumene:
Takih muka u svom ne smislišè raju! . . .
Pa ih strava hvata, — ne stigoše slovo,
Da u paklu muke uvećaju svome,
Al se i najcrnje kao grane lome
Sve o raskrhano tijelo čovjekovo.

Osušene ruke, razvraćene oči,
Polomljene kosti, istančale sjene,
A u dlane oštri zajeli se nokti,
Pa kroz suhor kože strašni grč ledèné.
Lubanje im glatke na najljućoj žegi
Kô usjano gvoždje vruća zraka šara:
Proslaviti žele uskrsnuće duha
Na krvi i puti, što se stijenom stvara!

Jedan u vis suhe osovio ruke,
Strše mu kô grane u snijeg zakopane;
A u zglobovima crna krv se siri,

Pa otvara ljute u ramenu rane.
Izdigô je ruke, — a kroz blijede usne
Pomaman i žestok glas se ori: Shiva!
I kad klone, zamre, — još se kao zmiija
Na usnama crta zavijuga kriva.

A najveći svetac izmedj' čudne čete
Istrgnuo jezik, isjecao uda;
Ohronulo deblo bez života, boli
Zuri u noć crnu kô najernja luda.
Uz bok mu se zmiije previjaju ljute,
Otrov im se smrtni učinio mlijeko,
A trnje i drača, što mu steljom služe,
U vunu se slegli i u perje meko.

Drugi nice pali uz tjelesa mrtva,
Da im noćna ptica krv i oči pije!
Čudna slast ih hvata, kad očute krilo,
Gdje šuštajem stravnim nad njima se vije.
Ali bježe ptice i užasnom cikom
U stožini tresu sve devet nebesa
I bezbrižne sanke zloradih bogova,
Što zavide sreću od krvi i mesa.

Bogovi se tresu na uzglavlju meku,
Šta će crni pakô, šta će muke veće,
Kada smrtna volja na skršenom bolu
Iskršava carstvo neslućene sreće? . . .

IV.

U svetome gaju, kroz smokvino lišće
Sunčani se traci probijaju kosi;
Uvukô se vjetrić, sklopilo se cvijeće:
Ne plaši se sunca, ne veseli rosi.

Ispod svete smokve složio se čovjek,
Bijela mu halja po poljani pala.
Obio je noge, izmrvio misli,
Pa mu duša stala.

Šta je smrt i život, šta je slast i muka,
Čemu li se mravlje, gmižuć sporo, nada;
Što u mahnitanju raskoši i sreće
Iz oka nam često goraka suza pada?
A u ljutoj boli, u trzaju smrti
Što nam smiješak laki na usnama drhti?

Zagledô se uman, lomeć zadnje misli,
U oblačić tanki, što zapadom pliva,
Pa grleć se malen sa sunčanim trakom
Plamti kao glavnja uz ognjište živa,
Da zarudi odmah licem djevojačkim,
Iz kojeg će krvca rumena da kane,
Pa da čistim srebrom prelije se tada
Kô svilene niti sitno rastrgane.
Sve se više tanji, — a na vedrom nebu
Kao da je pukô kablič čista mlijeka, —
Misao se gubi u modrome visu,
Na pustome pijesku smalaksala jeka.

Trepte i drhtulje nedogledne ravni,
Omaglica slatka misao mu hvata;
Taj oblačić tanki, što kô mjehur prši,
Smrti i životu otvara mu vrata.
Podrhtaji slatki i grčevi gorki,
Očaj, strava ljuta, čežnja, slatka nada
Tanje se i gube, a tišina sveta
Bez slasti i boli polagano pada.
Vedra i luda misò, što nam mozak pije,
Ili se za stupom sinje magle goni,
Mrvni se i čezne bez drhtaja slasna,
Al ni suze gorke s grudiju ne roni.

U zakutku neba stoji zvijezda mala,
Kô u kamen modri da je ukopana,
Ne dršće, ne trepti, — al je ipak zlatna —
Zaboravi slatka! — vječita nirvana

Na uzglavlju meku premeću se bozi,
U korijenu carstvo davno im se stresa:
Iz muke i slasti izniknu im sila,
Iz krvi i mesa.

A pod smokvom svetom umni mudrac snije
Bez boli i slasti, bez čežnje i jada,
Dok nad njime mâkom krupno lišće šuti,
Sitne zvijezde sjaju, tiha rosa pada.
U kriocce ptica zakopala glavu,
Do nje šarka zmija u klupko se savi,
Bez ljubavi žarke i bez mržnje ljute
Sve se u se stislo — slatka zaboravi!

1900.

Iseljenik.

Raskošni se dvori penju, a po njima tiska, vreva
Ponajviše tvrda žulja, udaraju ostrim znojem,
Čila momčad, zdravi ljudi, veselo im srce pjeva.
Kad se muke ponamuče, vratit će se domu svojem
I donijet mnogu paru vjernoj ljubi na odžaku,
Što zarade i što steku na mišicu snažnu i jaku.

Na vratnici, gdje počinje starog svijeta druga pola,
Čudna tiska, silna vreva, kô da val se o val gnjete.
Vedra čeljad jedva čeka, da vatrena zviznu kola,
Da se tisnu polagano, pa kô munja da polete.

Kratki dani, noći duge, radiši se žurit valja,
A žulj crni snažne ruke nikad grijehom ne okalja.

Baš u kutu, kud se oblak teška dima zgnjeten vije,
Stisnula se žena mlada zamotana, zavijena;
Ljutu suzu, — čemer gorki teški prevjes tvrdo krije,
A uza nju dva dječarca plaha lica, oka snena.
Zavili se, zakopali u majčine meke skute,
Pa premeću trapovjesni tudje zemlje, duge pute.
Onamo će i još dalje od carskoga svijetlog tahta,
Tamo negdje, gdje su medje i mračnoga vilajeta,
Kuda prše kô naprstak sitnih ptica čudna jata,
Kuda nikad ne zaviri zla godina, gora ljeta;
Gdje se pravda i pravica i od sebe sama čuva,
A urnama slatkim radja podjedjena graha suva.

Uz njih otac, mrk i mućan, mudro sjedi, umno puši,
Pa kô arslan žedna risa gnjevnim okom čeljad pije,
Što se mota kao klupko i slobodan dah mu guši
I što hoće na ugaru nesijanu sad da sije!
Njegov sinak od tog kruha da okusi samo mrvu,
Da pogazi adet stari? — Ne, to nikad, nikad ne će,
On će tamo, gdje je pravo sivom orlu, sitnom crvu,
Gdje se žarko sunce šeta, gdje se zemlja još ne kreće...
Djedovinu i to nešto, što starinske muke osta,
Sve bud pošto uputio, samo da se brže ide,
Tog zuluma, zala tihjeh da mu oči već ne vide.
Nagledô se, najadao kroz godine puste dosta,
Sjedeć umno, pušeć umno, u tome mu život prošô,
Pa natisle kao more zle godine, vrijeme lošo.

Polagano zora puca, medju gorjem dan se bijeli,
Kao munja vedrim nebom po ravnici stružu kola.
Gorka suza suzu stiže, kad se s dragim drago dijeli,
A kako je, kad ti srca uz djedinu osta pola?
Mlada žena u dan zuri, teški prevjes suzu krije,

Sama joj se s oka runi, pa je sama gorku pije
I dječicu milu gleda, što joj drže meke skute,
Pa premeću snena oka tudje zemlje, duge pute.
A njihove rodne njive, bujna sela, draga bašta,
Kao oblak laka dima iščezava polagano
Nije teklo med i mlijeko, al po malo bilo svašta;
Zlatna žica nije bila, al je mnogi dukat kan'ô,
Imala bi sitna djeca i djedove uz svog oca,
Da je bilo snažne ruke, staroj kući ustaoca.

Stisnula se dva posopca, kô da svaki svetost sluti,
Gdje se kida tvrda žica, što je dugi pleli vijeci;
Gdje će u drač i koprivu da zarastu stari puti,
Što djedovi mukom sjekli, u amanet dali djeci;
Što se rodna gruda pušta sve za trice u bescijenu,
A za svaki pedalj stari dali glavu u ramenu.

Sluti žena kobi časa, gdje se meso s kosti kida,
Iščeznuše rodna polja, draga bašta, bujna sela.
Kada rana zakrvari, tko će doći da je vida?
S čijeg će se bratskog oka otisnuti suza vrela?
Tudja zemlja — kamen tvrdi; tudji ljudi — šta im stalo,
Što siročje nepoznato pred kućom im zakukalo?!
Jer to malo muke crne, što u gotov novac zbiše,
Prebrzo će kao ugljen na ognjištu da dotinja.
Zapiskat će, a bez nade, kukavica crna i sinja,
Gledajući u tudjini sirotice dvije više.
Čudni ljudi, zakovani, ni glasa im ne poznadu,
Kad zavrište sitna djeca, kada ruku pruži mati,
Sram i ponos kad ublijedi u nevolji i u gladu,
Gdje je oko, da razumi, gdje je srce da je shvati?
Skršit će se dvije sile, polomljene ostat grane,
Da ih tudjin nogom turi i izmetne na smetište;
A majka ih odnjihala kô begove i kô bane!
Pa lomeć se s teške muke u očaju kad zavrište,

Čas rodjajni kunuč ljuto u bjesnilu i u jaru,
 Potrest će se sipke kosti, suhi prašak u mezaru . . .
 Iščežuše rodna polja, bujna sela, draga bašta,
 Teška muka i znoj krvav mnogih pustih godinica.
 Nije teklo med i mlijeko, al po malo bilo svašta!
 Taj amanet otac sinu mogô predat svijetla lica,
 Pa oko njeg nek se znoji, gazeć stopom svoga oca, —
 Al nestalo snažne ruke, staroj kući ustaoca.

A kad kola nizbrdice kô pomamna zagrabila,
 Sve nam krivo, sve nas smeta, čak i zemlja, jer se kreće!
 Pa tē knjige, crno sjeme, prokleta im kuća bila!
 Od tē kužne vatrūštine otac djecu poštedjet će . . .
 Što će tudjin orat zemlju i ubijat staro gumno,
 Da po glatku sjeme kupi i pogaču bijelu kuha,
 To su trine — za vjernike plod će radjat grana suha,
 Pa je dosta kô i do sad sjedit mudro, pušit umno.
 Pritisne li ispod grla, dogori li do nokata,
 Sve će prodat: rod i braću i — obijat tudja vrata.

1901.

Na grobu Hanibala Lucića.

Nokraj hladne ploče stojim, dva su na njoj samo
 U kam urezana, [slova
 Kô poglavlje najpokonje hrvatskoga starog kova,
 Neplakanih dana . . .

Prijatelj me vjeran vodi, rajna duša, vedro čelo,
 Kao bršljan jedno srce uz drugo se čvrsto splelo.
 Jedne rane na grudima kao živi ugljen gore,
 Al usta ne zборе.

Stare slike o duvaru pocrnjele s vijeka duga,

Jedva kada da proviri zlatna zraka sunca vrela.
 Nadvio se vlažan oblak, stegnula ih ljuta tuga,
 Što se blijeda mrtvo njiše iznad kosti i pepela.

Tu si našô vječna mira u sredini braće časne,
 Spjevaoče slatkih pjesni u hrvatskom milom slovu.
 S vrela žara vlasteoka čas se žari, časom trne,
 Medna usna tiho šapće neslućenu pjesmu novu:

„Jur nijedna na svit vila

Lipotom se već ne slavi“ . . .

Pomorkinja mlada pjesan uhvatila,
 Sesticama svojim srdašće da travi.

Al se crna bura digla, pokidala zdrave klice,
 Sklonula se slavska vila medj' kamenje i medj' hride,
 Pa kroz pônoć crnu i gluhu gorkom suzom mije lice,
 Jer rodjenog svoga slova umne joj se seke stide.

Samo talas tihi, kad se o hrid lomi,
 Pričati bi znao, što je davno bilo;
 Al ti smetat ne ću rajevita sanku,
 Nit spomenom vrijedjat oblomljeno krilo.

Robinjica tvoja mlada s podunavskih rodni strana
 Zaman traži vjerenika, strunuli joj licu čare
 Gusari je tvrda srca i sad vuku na pazare,
 Al ne traži ljube svoje hrabri unuk slavna bana.
 Ne čuješ li i u grobu ljuta cvila, gorke suze?
 Sve nakite, ures carski požudna joj ruka uze.
 Kô sirota gola i bosa vjerenica slavna bana
 Krví tijelo obijajuć tudje strane, tudje luge,
 Žedjajući čista daha i slobode bijela dana,
 Ali gdje će tudje srce da razumi bol i tuge?
 Pomamno se oko trga za ljepotom vita struka,
 Za baštinom plodne grude, da se razda medj' gusare.
 Klonula je u grob davno i kneževa desna ruka,
 Pa siroti tko da spremi pirnu slavu, svatske dare?

Pokraj hladne ploče stojim, urezana gledam slova
I trak zadnji južnog sunca na raspeće kako pada.
Omaglica vid mi hvata, klonula mi slaba ruka,
Ali nije nada.

Mrak se hvata, — i gušći je nekad gnjeo naše kraje,
Kopali nam tamnu raku, ispili nam krvi dosta ;
Al duh pravde provede nas kroz pustinju i kroz vaje,
Krvavoga našeg žulja, sirotinje još nam osta . . .

Snivaj mirno, spjevaoće Robinjice, slatkih pjesni,
Dan se puči iza gore, rodit će se vilin sin,
Pa u sretnoj kobi na ploču će tvoju
Položiti zadnji Robinjice čin.

1901.

Na morskoj obali.

Pustite me ovdje na kamenu ljutu,
Na poklon vam mudrost i starinska šala!
Obio sam noge po tjesnacu putu,
Pa nevična duša obnemogla, pala.
Mjhurići zlatni, sa koliko boli
Dahom duše svoje šaramo vam boje,
Da na prvom kretu krvi i života
Rasprsnete s maha u dvoje, u troje!

Pustite me ovdje, — kako li me draška
Kad se talas mrvli o liticu lako,
I kada mi nježno kô drugaru davnu
Vlažnom usnom čelo izrovano tākô,
Pa mi šapće, šuška — poznam svako slovo,
Iz čaše smo jedne izliveni oba:

U ljubavi prva začela se klica,
Al junačkom snagom pasala nas zloba.
Oko mene zemlja, kamen, sve miriše
Kao razgaljena prsa djevojčeta.
Sve što jače srčem, sve je srce tiše,
Mamna krv se vraća u nevina ljeta ;
Mlādê burnom strašću rasparane rane
Na mirisu tihom sitne mažurane.

A nad glavom galeb bônomo cikom pišti,
Poznam drhtaj svaki, — to je pjesma stara,
Kad se kolju djeca istine i pravde
Nezasitnom Valu kod vrela oltara,
Uz pomamnu ciku struna i cimbala
Svetačka je igra, al pogubna šala.

Volim evo ovdje medju golim stijenjem,
Kuda jedva kada ljudska noga rŭpi,
Tu se lasno diše, a debele kapi
Vrelog znoja vjetrić polagano kupi.

O vrlet se sivu trak sunčani kida,
Pa u času prsne đugom žarkih boja,
A kroz tanku mrežu tište se i vije
Iznad čiste pjene za njom mašta moja.
Ja joj puštam maha, nek me laka nosi
Zavičaju starom, mladenačkom rajju,
Da se ljubim s morem i s talasom lakim
Sve u sladjanome, davnom zagrljaju ;
Da u jedno splinem s česticom vedrinâ
I sa modrim cvijetkom sitnog ružmarina!
Iz čaše smo jedne, radjala nas ljubav,
Al nam zloba mrko izrovala čelo,
Da mi je ovako bez burkanja strasna
Vratiti se natrag u starinsko vrelo!

Pustite me ovdje na kamenu ljutu,

Na poklon vam mudrost i starinska šala!
Tu je carstvo moje, u tom pustom kutu
Gdje odavna nije ljudska noga stala
S podrhtajem drijemnim pomame i krvi,
Gdje se talas samo čistom pjenom mrví

Pogubne su sanje, otrovna je mašta
I oblačak šarni, što ga prede lako.
Kad o zbilji puca, krvavo se prašta,
Otvara se pakô.

A ja volim niti svilene i male
Pa makar se često o trnje kidale.
Usud nam je davno taku sreću skovô
I prozvô je zloban: carstvo pjesnikovo.

1901.

U kahvi.

legao se oblak crni gusta dima, sive vlage,
Pa se stište uz pendžere i o tamni duvar gnjete,
Da se miješa s vinskom duhom i sa bijesom oka mutna,
Što uz kletvu karte gleda neoprane kako lete.
Sinošnji su. —

Što je bilo gotovine nešto mála,
Ubili su u ciliku tanke žice ciganove,
Popili su, kô krv mlada zaškakljala, zaigrala,
S vješta oka krčmarice i u smrt bi, da te zove . . .
A sitniša što još osta, masne karte nek raznesu.
E, pa to je život novi na novome tom zemanu!
Krv pomamna kô crv grize i po jedru kolje mesu,
Veseleć se s duše pune na izdahu dugom danu.

Razgaljena prsa jaka sve se s teške kletve tresu,
A drhtava ruka briše sa mamurna kapi čela
Čevrmicom svile lake, što je mláda ruka vezla
I tananom zlatnom žicom prometala ljubav vrela.
Jadna seko! Sad je ovo zeman drugi, doba novo,
Ne pjeva se sitno smilje, niti drvo šimširovo!
Dim se mota, karte lete, — gnjije život, misô trune,
A iscijedjen mozak smami i nad oči krv nadvije,
Te kroz zanos i kroz vatru i u svijetô obraz pljune
I u ime, — što jedino iz starine još mu sije.

Kroz pendžere niske i male ni da sunčan trak proviri,
Bar na valu zlaćanome da zaigra prah i smeće!
Teška vlaga staklo stisla i zaduha s jedna svjetla,
Što žmiruca iz budžaka, kô da mu se pravo ne će
A ovamo divno jutro božjim suncem obasjano,
Štono traži zdravu klicu, da u jedar klas je zbije.
Divno jutro, — blago ruci, što će rano da podrani!
Naša ruka, naša snaga u zapari gustoj gnjije,
Sve se tako kletva penje, sve od oca uče djeca,
Na pokore starog bola otvara se nova rana,
I krv pada, a za strehom sve po jedna streha kleca,
Pa će tako u nedogled, — dok je kahvi i mehanâ!

Staroj kuli.

Re pričaj mi davne dane, krvne igre i mejdane,
Kako gojan dorat rzô, razmećući krupno zrno,
I kako bi tankom nogom prebirao kroz sokake,
Rasturivši gustu grivu, povaljujuć oko crno,
A bajraktar jak i silan pod puškama i pod nožem

Tresô toke na prsima, da po jeku suha zlata
Sitnu tkanju, djerdjef laki baci zlato materino,
Pa da lomi punu nogu na oborna leteć vrata.

Ne pričaj mi Jurjev-dana, kad se harno kolo vije,
Krvca šiba uz obraze, a srce se srca hvata;
Il delija iz daleka izmorena voda ata,
Pa djevojku negledanu željom guta, okom bije.
Ljut mu handžar žedan dršće, igraju mu puške male,
Naskoro će kroz bogaze, u jagmljene kud se vode.
A da klanac ne zaječi smrtnom ranom i jaukom,
Nema kuda u družinu, glas mu pade, obraz ode . . .

Strašna priča i od sebe kô krvavo nebo blijedi,
Tvrđ se kamen u prah mrvī, a pucaju rasjeline!
O, da tako kletva stara i žedj bratske krvi mine,
Pa da klupko zamršeno neslućena ljubav sredi!
Jer dok drugi premetali sitnu knjigu, mudro slovo,
Izbijajuć crnoj zemlji iz utrobe sjajne dare:
Naš je umnik u dućanu pušku vezô, sablju kovô,
Suho zlato, kamen dragi zakovasmo u handžare.
I koljeno dok nam golo kroz čakšire propadalo,
Oružje je za pojasom kô danica čisto sjalo!

Ne pričaj mi, kulo stara, već koprenu tešku baci
Preko danâ opjevanih, preko bratske crne krvi.
A ti pucaj, tvrda stijeno, i u prah se meki mrvī,
S uspomenom crue kobi da uminu i junaci,
Što jašiše bijesna ata, premećući duge šare
I zbijajuć bratsku muku sve u puške i handžare.

Za oblakom, al daleko, zlatna slika podrhtava:
Sa razvale kule stare ispinje se kuća mala.
Na polju se čeljad složna nalomila, naradila
Te uz punu pod noć sofru s blagoslovom posjedala;
Pogača se bijela lomi o rodjenu svoju muku,
Da nadoji snagom živom izradjenu snažnu ruku.

. . . Pjesnik hvata divne crte slatke slike sa oblaka,
Pa ih slaže, pa ih reda mlado srce, bistra glava.
Ječe gusle s pjesme nove, da pronesu nepjevanu
Sa dna mora debeloga, pa sve tamo do Dunava.

Dvije slike.

I.

Prignuo se k poslu, pa ne diže glave,
Nego žicom zlatnom čudne veze grane,
A uz njega ljuba tankom iglom bode
Šimširovo lišće, visoke jablane.

Ni da sitni vjetrić na pendžer doprši,
Pa da čuje dušu, kako lako diše,
Kako ljubav čista iz njedara jedrih
Bosiokom sitnim i smiljem miriše!

Savila se mlada, pa premeće iglu,
U punom joj svjetlu gusta kosa pliva,
A u beši tvrdoj kô drijenak čedo
O majčinoj priči zlatan sanak sniva.

Ni da zvijezda trene, ni da vjetrić krene,
Pozaspalo cvijeće, utihnuli ljudi:
Samo igla striže kroz čohu i svilu,
Sve iz tiha cvileć, čeda da ne budi.

I već davno pijetli osjetili zoru,
Kad je zadnje svjetlo kroz okance malo,
Miješajuć se blijeđo sa osvitkom dana,
Na glatkome staklu trudno zamiralo.

Tvrđi sanak teške sveo trepavice,

Pa oko njih šuška sve tiše i tiše;
Samo ljubav čista sa dušeka meka
Bosiokom sitnim i smiljem miriše.

II.

Protekla je mnoga teška godinica,
Ogrknuo mnogom zalogaj u ustih,
U procijepu tijesnom, putu na križanji
Mnogo li je kapa krvavih i pustih!

Uz pendžerak mali oprla se žena,
Pa u ponoć zuri kao izludjela;
U oku joj zadnja iskra utrнула,
A na čelo tuga isušena sjela.

Kô kad bič se tanki u put jedru zadre,
Rastupi se krvca, da se brzo slije,
Pa najprije talas ledeni zastruji,
Da za časak tili vatrom uzavrije:
Stoji žena nijema sad bez kapi krvi,
Sad joj otrovana žilom zavijuga,
Kô nad plačnim grobom srcem materinim
Materinom suzom ukopana tuga.

A po teškom mozgu oštricom od igle
Zamršena misô čudne slike stvara,
Pa sad lomi grudi, a sad polagano
Tankim vrškom srce draškajući para . . .

„Dolina je pukla kô sunčano more,
Iz njega drhtulji svjetiljaka trista;
Što će iza brda mjesečina čista,
Da oblije polja i daleke gore!

A na tihom valu noćni vjetrić nosi
Vrisku grla tanka, ciku bijesne žice

I stotine mutnih, pomamnih glasova,
Kad žeženi pakô zapali uz lice.

Kô buk gorske vode iz vilinskog dvora
Čas se svjetlo prospe, čas se spuste tmine,
A šušanj se u rug otegne i zovne:
Obraz, ime svijetlo — kučine i trine!

I besramna ruka čovjeka joj hvata,
Zapaljen mu obraz pjanom usnom tiče:
Sve se koči žena, drhtaj žile slabe
Kao da bi rekô: proklet, nesretniče!

— — — — —
— — — — —
Mekani joj vjetrić gustu kosu gladi,
Mirisom se oštrim lagan ulagiva,
A misô se vedri, pa golotu pustu
U svilene niti zavija i skriva.

Čemu bistra voda, kad se ne bi pila?
Čemu vjetrić laki, kad ne hladi čela?
Čemu sitno cvijeće, kad se ne miriše?
A i medna usta, kad ne ljube vrela?

I okance malo spusti se i sklopi,
Pa zacvili očaj kroz noć i mrak tmasti:

— Na zemanu novom i u moru svjetla
Naći će se štogod i za ženu slasti! . . .

* * *

Kroz sokake tijesne i pitome bašče
Sve iz dana u dan razvalijâ više;
Uz okanca mala s dušom djevojačkom
Nit bosiljak sitni nit smilje miriše.

Na pripeci.

roljetni je danak, — s prošarice neba
Pomladjeno sunce kô živ ugljen peče
I obliva znojem kuku i motiku,
Što na crnom žulju mučan krušac teče.

I mlada i stara povila se ledja,
Pa uz jecaj teški tvrd trnokop pada.
Otelo se živjet, — u znoju i krvi
Komadić se hljeba s djecom lomi sada!

A na mekom busu ispod niske šljive,
Što u žutkast cvijet sva se razmotala,
Naš je čovjek sio.

— „Nevolja ih znala,

Što se tudji ljudi u tom poslu krive?!

Ničija do zore dogorjela nije,

I begu i raji mrijeti je reda.

Zar da na toj žegi mozak uzavrije,

A onamo ništa ponijet se ne da!“ . . .

I kô da je misô ozbiljna, duboka
Zagrebla mu mozgom, sjeknula kroz čelo,
Zagledô se u svijet, u njive, u selo,
Pa se lako oba zaklopila oka,
A za duvan-kesu sama ruka hvata;
Za čas, za dva dim se kroz cvat žuti vije:
„Kô da će se lude nagrabiti zlata
Svega ovog svijeta“ i slatko se smije . . .

S prozora ga gledam, — premećô sam knjige
I razbijô glavu stotinama mukâ,
Sve na rane stare zgréuć nove brige,
Mračila se misô, klonula mi ruka.

Al kô sa dna srca da se talas krenu
I kroz žilu svaku slatko škakljat stade:
Uzneše se duša u zanosnom trenu,
A sa mozga težak kô da kamen pade.
Brat se s bratom našô, duša stigla dušu,
Pa će zagrljene u vrisku i ciku.

Šargiju mi amo, da ugodim kletu
U debelom hladu, cvatu na vidiku!

Poluôka ljute kao suze čiste
Dršće i treperi, iskri se i smije,
A u loncu meso istihana vrije.
„Ovamo vas, braćo, izdajice niste!
I stari su naši — zemljica im laka,
Pušili i pili, pili i pušili,
Pa gdje danas smije reći rdja kaka,
Da nam oci nisu junačine bili!

A oko tog samo slava nam se vrti,
Pjesme nam je cijelim pronesoše svijetom,
Ranom i mejdanom u junačkoj smrti
Hvalimo se redom kao proljet cvijetom.

Ne zalivaj ruže, — na sunčanoj žegi
Svenuti će mahom i oborit glavu;
Pržeći se kano bubreg na ugljenu,
Gdje ćeš ime dično, gdje ćeš steći slavu?
A ovako, braćo, — Bog i božja vjera!
Još kad sa šljive se cvat u čašu runi,
Kad djul-voda sitnim bosiljem se truni,
Misô stiže misô, pjesma pjesmu tjera.
Onda dodju ljudi ućevni, duboki,
Pa nam pjesmu nose s kraja na kraj svijeta,
Neka znadu puci i narodi silni,
Kako loza buja, kako šljiva cvjeta!

I uz cilik skladni žice i šargije
 Izdigosmo ravno, što nas nose sile, —
 Imat ćemo kada zakukati zimi:
 Jao Mrkonjiću i gojen Halile . . .

Biskupu Strossmayeru.

Spnula se zadnja iskra, što je skroman fratar uždi,
 Da se spusti kô noć tamna, kao pakô crna tmina;
 Prevuklo se gustom mrenom isplakano, suho oko,
 Stara kletva zadrhtala iznad dola i planinâ;
 A u smrtnoj trzavici ispred sluti čudne i nove
 Ispela se bratska mržnja, kud ne segnu nikad prije:
 Brat je bratu parô grudi, — širom pukle stare rane,
 Krvcu zemlja žedno pila, kô da zadnjeg puta pije . . .

Ostavljeni kô sirote s teškom kletvom, s težom kobi
 Skrstili nam oci ruke u smrtnome času prieku;
 Gluho nebo, zemlja tvrda, — a teško je mijenjati svijetom,
 Kada oštra bratska ruka nemilosno cijepa niti,
 Štono vežu prah u grobu sa životom iznad groba;
 Kad se ruši u temelju, što gradiše dugi vijeci,
 Pa da nikad ne iznikne mlada klica, novo doba.

Za kordunom, što ga spleo udes teški, bratske kosti,
 Jedno samo srce vrelo ljuto pekla naša rana.
 Pa kad lakom tudjin segn'o, da nam zadnji dah ispije,
 Ti nam posla za pastira naše čedo, — Marijana.¹

¹ i ² U najtežim danima po Bosnu i kršćanski svijet na preporuku biskupa Strossmayera postade biskupom fra Marijan Šunjić, jedan od najvećih umnika, što ih u to doba bilo Šunjića

A on dahnu život novi iznemoglu ranjeniku,
 Zape uzde bratskoj mržnji, ispe časne vilin-dvore.
 Na oltaru razvaljenom plamti vatra tiha, al žarka,
 Dršće suza zahvalnica, Tvoju slavu usne zборе.

Al kad crna kob ukobi jadan narod, sinje roblje,
 Na mrve mu srce kida, sve kap po kap krvi pije,
 Dokle nebo ne zaplače, gledajući pusto groblje,
 A na njemu svjetsku pravdu, gdje se zlobno žrtvi smije.

— — — — —
 . . . Muklo ječi malo zvono sa novoga manastira,
 Poniknuli redovnici, gorke suze narod lije.

„Smiluj nam se, gospodine, velika je milost tvoja,
 Jer kakve su naše rane, — tolika nam krivnja nije.“
 Muklo ječi malo zvono, vapi pjesma očajnika,
 Pa probija tvrde stijene, da se modrog neba lati,
 Da zapita, da zavapi: „Što nam ote Marijana?
 Al što nebo k sebi uze, Ti nam barem mrtvo vrati,
 Nek mučenik svoga zvanja na majčinoj sniva ruci,
 Pokraj svoje brižne braće, na rodjenoj svojoj mucu.“²

Sio fratar sav satrven, smaglila mu čelo sjeta,³
 Potamnijelo s tuge oko, sijedi prami, ruke sve'le.
 A i njemu smiješila se puna nade mlada ljeta,
 Ljubile ga kao dijete brižne majke usne vrele;
 Pjevala mu uz kolijevku tihe pjesme seka mila,
 Bratila ga u rasevatu Hrvatica bijela vila! . . .
 Pa kada mu vjerna braća umno kolo zaigrala,
 Pružio im jaku ruku preko Save, preko Une;

je 18. veljače 1855. posvetio za biskupa u Djakovu — sâm Strossmayer. No naskoro umrije u Beču 28. rujna 1860, a veliki ga biskup na svoj trošak s dragocjenim miruhom dade prenijeti u samostan Gučju Goru, koji je Šunjić sam sagradio (1860).

³ Znameniti pisac i vatrezni Ilir fra Frano Jukić. Omer paša ga je okovana spremio u Carigrad, a kada se oslobodi tamnice, ne smjede se više vratiti u Bosnu, no nadje zaklona u dvoru Strossmayerovu.

Uz svjetlicu oštra noža, uz stotine teških zala
Kucalo mu srce vrelo, žarke vatre grudi pune.

Al što htio, što se nadô, rasprsnu se kô mjehurić,
Što o suncu proljetnome kô biserak sitan sjaje,
Raspukoše stare rane, da poteče krv i voda
Sa dna srca, nije čudo, teška ruka bratova je!

U srcu je kô amanet čuvô narod, zemlju svoju,
Gorio je vrelim plamom, da mu braći vruće bude:
Teške negve, crna kuća — platiše mu bratski braća,
Kô beskućnik morao je sa rođjene bježat grude.

Al u Tvome bijelom dvoru Hrvatsku je našu cijelu,
U velikom srcu Tvome braću svoju, svoje rane:
Pa kada je jad skončavô trnovitom na propelu,
Sladio si mučeniku novom nadom zadnje dane.

Kod ognjišta Tvoga vrela skupila se četa mlada,⁴
Uz veliko srce Tvoje da se hrani, da se grije,
Da vjeruje Tvojom vjerom, da se jača, da se nada,
Pa da sjeme očišćeno po krvavoj grūdi sije.
Ti si bio rujna zora neslućenom našem danu,
Sa ognjišta Tvoga vrela grijao se dom nam cio:
Nove misli, slatke sluti, žarka riječ, žarča pjesma,
Ja sam tada dijete bio . . .

Preda mnom se rastvarala sitna knjiga, život novi
Srkao sam, pjevao sam, kô što dijete pjevat znade,
Čista srca, čiste duše ni ne sluteć stare slave,
Ne znajući za kob tešku, za prošaste ljute jade.
Nicala je klica živa, hranila je sveta vjera
I plamena ljubav žarka za rođjene strme krši.
Na tom suncu njihala je posestrima brata svoga,
Na tom žaru pjesma moja na časne Ti skute prši,
Pa je primi. umna glavo, kano suzu vjekovitu,
Štono si je rodu svomu s mučeničkog oko brisô.

⁴ Redovnička mladež bos. fratara učila je nauke u Djakovu.

A spomenu? — Tu si vječnu u kamenje stanovito:
U hrvatsko srce živo i u grobni prah upisô.

Na starome razbojištu, gdjeno dva se svijeta klala,
Podigô si bedem čvrsti, udario zlatna vrata,
Pa nek klone vjera tvrda, nek poštenje bude šala,
Taj će bedem zaklon biti zadnjega Hrvata.

Vili posestrimi.

Sjećam se kroz maglu: Zelena se drăga
Osula kô čador krupnim ravanikom,
A vršnjaci moji za leptirom lakim
Otili se živi s pomamom i cikom.
I dok šaren leptir u nestašnoj ruci
Od boli se ljute izdišuć previjô,
Dok je s tankog krila sitan pelud padô,
Ja sam drhtô tiho.

Sjećam se kroz maglu: Bitke i mejdane
Pričala je skladno knjiga izderana:
Kroz Kotare ravne jablan do jablana,
A po njima crne zagraktale vrane,
Mesu se veseleć i junačkom oku;
Il je Kostreš pao na mekanu travu,
Kabanicu prostrô pod jelu visoku,
Za ucjenu tražeć i zlato i glavu.
Pričala je knjiga i kada je davno
Doplamsala slaba svijeća u čiraku,
Sve kroz ponoć gluhu, po tmimi i mraku
Krvave bi sjene plazile mi ravno,
Trzalo se srce, na dušek bih sio —
Drhtajući tiho.

Tamo podaleko, gdje se vile jate
I uz bistro vrelo pletu kose zlate;
Gdje u šušnju vjetra i u dašku cvijeća
Hrvatska se pjesma neslušana vije:
Nejako je čedo ponijela seka,
Da mu srce mekša, krv da mamnu pije...
Za oblakom tankim iznad zvijezde žarke
Neumrlo ime i vječnost ga čeka;
Ali srce valja da izgori cijelo,
Da se svjetskoj sreći otpjeva opijelo,
Pa nad izlomljenim kostima i mesom
Da se oltar digne iz rodjene krvi,
A za krvnu žrtvu da se duša mrvi
Medju tankom predjom i svjetovnim bijesom.
Ta od paučine i od svile lake
Zar se ljestve grade gore na oblake!

I za posestrimom dizala se pjesna,
Golušavo ptiče nenaviklo krilu.
Jao, noći duge olovnoga nesna,
Kad se srce trza u plaču i cvilu,
Hvatajući suze crne sirotinje,
Što nad opustjelom djedovinom jeca,
Gledajući sočno drvo mladikovo,
Kad bi cvast mu bilo, slomljeno gdje kleca;
Ili brojeć igre i ljute mejdane,
Pa krv bratsku kupeć po trnju i travi —
Uzaludna muka! — Zrnje razbacano,
Što ga na sve strane raznijeli mravi.

U najljućoj mucu, kad već ruka pala,
Smilila se seka pobratimu svome:
Ponajljepšu drugu iz vilinskog kraja
Na kriocu brižno snila snježanome,
Pa smiješkom slatkim i plavetnim okom

Nasmijala srećom kuću i dvorove.
... Hvala, pjesmo moja, digla si mi carstvo,
Iskrsnula opet raskopane snove!

Pobratimu brzo ponarasila krila,
Pa se često hvata zvijezdâ i oblaka;
Kud god okom krene, — svila i kadiva
I koprena tanka od prediva laka.
Kroz zelene gaje i šarene dräge
Povija se potok od srebrne žice —

Nosiš me visoko, dižeš me daleko,
Al modrina ne će da razvedri lice.
I u strmom visu čujem zveket lanca
I kô gusto snoplje roblje povezano:
Pucaju mu ledja pod bremenom teškim
Vijekovi su prošli, — a još nije dahnô.

Il kad s drugom vjernom lomim komad hljeba,
Iz daleka oko krvavo me gleda,
Pogledom me siječe, proždire i guta:
Glad je i nevolja užasna i ljuta!

Pa što, seko moja, vezeš prevjes laki,
Što će modri visi, zvijezde i oblaci!
O, povrati natrag boli mi i suze,
Razbi mjehur glatki i oko njegov šare,
Dok utrobu grozne razapinju sile
I u bijesu oči krvave se žare.

Stari bol mi vrati, krv i gorke suze,
Oštro gvozdje ovo proturi kroz grudi, —
Obmana i varka pamet, sve nam uze,
A u robu valja da se čovjek budi!

Gdje je što?

	Strana
Na padu Plive	5
Sudjeno je	7
Materine suze	16
Tudjinke	19
Na Plešivicu	27
Moj angjele, tiho ljeto!	29
U spomen gospodjici S. Z.	31
Sjeni očevoj	32
Ladjareva pjesma	33
Uskrs	35
Laku noć	37
Srce moje	38
Iz daljine	39
Zašto strepiš?	43
Slavici:	44
Gledam živo	45
Ja sam opet	46
Pričala mi	47
Iz tišine	53
Malo čedo	55
Vjerici	56
Povratak	58
U mehani	60
Jutrnja elegija	64
U noći	67
Nazdravica	67

	Strana
Sjećaš li se?	69
Moja tajna	71
Prvi snijeg	72
Što sagriješih?	74
Svojoj sreći	75
Svelo lišće	77
Iza ponoći	78
Zadnji spomen	81
Gozbu spremam	82
Kordovski stražar	85
Na Unskom mostu	89
Bez tebe	93
Oj, dodji!	94
Na grobu pobratimu Hafizu	96
Uz domaće ognjište	99
Baština	101
Sadio sam	102
Zašto voliš?	103
Gosti u Hrvata	105
Stara znanica	108
Slavska vila	111
Uz otvorenje franjevačkoga gimnazija u Visokom	117
Dobro došli!	120
Kumici M. K.	121
Iščikanje	123
U polusnu	126
Dva svijeta	131
Na groblju	133
Iseljenik	141
Na grobu Hanibala Lucića	144
Na morskoj obali	146
U kahvi	148
Staroj kuli	149
Dvije slike	151
Na pripeci	154
Biskupu Strossmayeru	156
Vili posestrimi	159

